

4024

1973 Yılı Genel Kurul

CALIŞMA RAPORU

1974

16 ŞUBAT 1974 ■ TOPRAK MAHSÜLLERİ OFİSİ BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ TOPLANTI SALONU

2310128906

T. M. M. O. B.
ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
İSTANBUL ŞUBESİ

1973 YILI GENEL KURUL ÇALIŞMA RAPORU

1974 AD 11024

Gün ve Yeri : 16 Şubat 1974 Saat 10.00
Toprak Mahsülleri Ofisi Bölge Müdürlüğü Lokali
Bankalar Caddesi — Karaköy/İST.

DA 0509-74

YENİLİK BASIMEVİ
Tel : 27 11 53 - 22 56 41
İSTANBUL — 1 9 7 4

630.6

Sayın Üyemiz;

Ziraat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesinin Genel Kurul Toplantısı, 16 Şubat 1974 Cumartesi günü TOPRAK MAHSÜLLERİ OFİSİ BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ Lokalinde aşağıda belirtilen gündeme göre yapılacaktır.

Saat 10.00 da başlayacak Toplantıya katılmanızı rica ederiz.

Saygılarımızla
YÖNETİM KURULU

G Ü N D E M

- 1 — Açılış
- 2 — Saygı duruşu
- 3 — Genel Kurul Divan seçimi
(Başkan, Başkan Vekili, 2 Kâtip)
- 4 — Yönetim Kurulu raporunun okunması ve müzakereler
- 5 — Oda Genel Kuruluna götürülecek teklifler
- 6 — Dilekler
- 7 — Seçimler

NOT : Toplantı günü Öğle yemeği verilecektir.

1973 yılında Aramızdan Ebediyen Ayrılan Üyemiz

MEHMET TAYYAR GÖKAN

Edremit 23 Şubat 1913 doğumludur. İlkokul ve Ortaokulu Edremit'te Liseyi İstanbul Işık lisesinde tamamlamıştır. 1937 yılında Ankara Ziraat Fakültesini bitirmiştir. Erzincan Fidanlığında, Balıkesir Ziraat Müdürlüğünde ve Antalya Sıcak İklim Nebatları Islah İstasyonunda çalıştıktan sonra 1943 yılında Antalya Ziraat Müdürlüğünde görevlendirilmiştir. 18 Mart 1972 de Antalya Teknik Ziraat Müfettişliğinden emekli olmuş İstanbul'a yerleşmiştir. Evli ve üç çocuk babasıdır.

SAYIN ÜYELERİMİZ,

10 Şubat 1973 günü odamız İstanbul şubesinin olağan toplantısı yapılmış ve siz değerli meslektaşlarımızın güvenleriyle görev almıştık.

Bu, bizler için meslek yaşantımızın en mutlu olaylarından birisi olmuştur. Ne varki, 1973 yılı ülkemiz ve mesleğimiz için güç koşulların bulunduğu bir devre olmuştur.

Ülkemiz geri kalmışlıktan kurtulmaya ve çağdaş düzeye kavuşmaya çalışırken Sosya-Ekonomik koşullar daha da ağırlaşmakta ve her geçen gün, günlük yaşantılarımıza yeni bir takım sorunlar getirmektedir. Kişisel sorunlarını çözümlenmek zorunda olmak ise etkinlik ve verimliliği büyük ölçüde azaltmakta, sonunda da aydınlığa kavuşmak zorlaşmaktadır.

Gerçekci bir görüşle sorunların üzerine giderek, böylece ülkemize ve mesleğe yararlı olmağa çalışılmıştır.

1973 koşullarında görev veren değerli tüm meslektaşlara raporumuzu saygıyla sunarız.

YÖNETİM KURULU

I. YÖNETİM KURULU TEŞEKKÜLÜ VE İŞ BÖLÜMÜ

10 Şubat 1973 günü şubemiz Genel Kurul Toplantısında seçilen üyelerle yapılan ilk yönetim kurulu toplantısında; aşağıdaki şekilde bir görev taksimi yapılmıştır :

Başkan : Fuat ÇİLİNGİROĞLU
Sekreter Üye : Türker CİRİT
Muhasip Üye : Harun ÇINAR
Üye : Mete TUNÇALP
Üye : Hayrettin SELÇUK

II. SOSYAL SORUNLAR

a) Şube, Genel Merkez ilişkileri :

Bilindiği üzere şubeler hükmü şahsiyete sahip değildir. O kadar ki bütçesi yoktur. Mal ve mülke sahip olamaz. Gerçekten ne olduğu kesinlikle belli değildir. Eğer Genel Merkez yöneticileri anlayışlı değilse Şubeler sembolik mahiyette bir kuruluş olmaktan öteye geçemezler. Çalışma programları, Genel Merkezin programı ve kati surette görüş ve duyuşu içinde olmak zorundadır. Hemen şunu işaret etmeliyiz ki; Genel Merkez, İstanbul Şubesi için hiçte böyle davranmamış ve hemen hemen çalışmamıza hiç müdahale etmemiş hatta bir telkinde dahi bulunmamıştır.

Genel Merkeze, İstanbul'daki meslektaşlarımızın sorunlarını iletmek için sık sık gidilmiş veya Genel Merkez tarafından davet edilmişizdir. Bu sorunların çözümlenmesi için yapılan temalarımızda Genel Merkezimizin ve Genel Başkanımız Sayın Avni Başdoğan'dan gördüğümüz yardımlarını şükranla belirtmek isteriz.

b) Şube Üye ilişkileri :

Yüzde 90-95 kamu kuruluşlarında görevli bulunan üyelerimizin zaman zaman gerek özel ve gerekse bütün toplumumuzu ilgilendiren konularla sorunları olmaktadır. Yönetim Kurulumuz göreve başladığı günden itibaren konu üzerinde duyarlık içinde durmuş ve meslektaşlarımızın karşılaştığı güçlüklerin çözümlenmesinde kendisini birinci derecede görevli kabul etmiştir. Bu konuda Odamız genel mahiyette olan sorunları için yaptığı girişimlerin seyri ve sonuçlarını üyelerimizin toplu buldukları iş yerlerine ortak bültenler halinde göndererek, özel sorunlar için ise ilgili üyelerimizle yazışma veya direkt ilişki yolu ile duyurmağa çalışmıştır.

Hepimizin bildiği gibi, Yönetim Kurulumuzda görev alan arkadaşlardan tümü Devlet Sektöründe çalışmaktadırlar. Arkadaşlarımızın bu görevlerinin müsaadesi oranında zaman zaman üyelerimizin toplu olarak bulunması mümkün olan merkezlerde sohbet toplantıları düzenleyerek problemlerin saptanması ve çare aranması yolunu seçmiş ve bundan oldukça başarılı sonuçlar alınmıştır. Şubeye bağlı üyelerimizle, düzenlediğimiz kokteylerde daha geniş görüşme olanağı elde edilmiş ve sorunların ilgili kurumlara iletilmesinde daha gerçekçi davranılmıştır.

c) 657 sayılı Devlet Personel Kanunu sorunları :

Personel kanunda 5 yıllık ve 4 yıllık Ziraat Yüksek Mühendislerinin intibaklarındaki eşitsizliği gidermek için şubemiz gerekli uğraşlarda bulunmuştur.

Yan ödemelerdeki uygulama bozukluklarının düzeltilmesinde gerekli çaba gösterilmiş ve nisbeten arzu edilen düzeyde olmamasına rağmen, meslektaşlarımızın yararına çalışmıştır. Ne varki; bu konuda arzulanan sonuca henüz varılmamıştır.

Teknik elemanlara uygulanacak olan yeni bir teknik personel kanunu çıkarılması hususunda gerekli temaslar yapılmıştır.

Yeni Hükümetimizin değerli üyelerinin ilgilerini eksik etmemeleri için bu devre seçilecek arkadaşlarımızın en önemli bir konu olarak takip etmeleri zorunluğuydu.

6842 sayılı Ziraî Mücadele Kanununa göre Ziraî Mücadele hizmetlerinde çalışan hizmetlilere her ay için beş gün fiilî hizmet zammı hakkı tanınmıştır.

Hal böyle iken, meslektaşlarımıza yevmiyeli olarak çalıştıkları süreler için bu hak verilmemiştir.

Hizmet aynı hizmet, hizmeti gören kişi aynı kişi olduğuna göre baremli veya yevmiyeli çalışmanın, fiilî hizmet zammına hak kazanmak için bir gerekçe olamayacağı açıktır.

Bu bakımdan yevmiyeli olarak çalıştıkları süreler için meslektaşlarımızın bu haktan yararlandırılmaları gerekeceği inancı ile ilgili kurumlara ve yetkililerle temaslar kurulmuştur.

Bu çok yerinde olan hakkın önerilen şekilde; tarımsal mücadele işlerinde çalışıp, değişik kuruluşlarda bulunan tüm meslektaşları kapsamına alması için gerekli atılımların mutlaka yapılması lâzımdır.

İtibaklarda yapılan hatalar ve yan ödemelerdeki haksızlıklarla uğraşıda bulunarak siz meslekdaşlarımıza yararlı olmaya çalışılmıştır.

Teknik personelin birtürlü tedavi edilemeyen, hâlâ kanamakta olan bir yaraya benzer durumunu şöylece dile getirmek isteriz.

1971 teknik eleman anketinin neticelerine göre, teknik personelin yurt dışına göç etmek arzu ve isteği, kamu kesiminde çalışanlar için % 72 dir. Bunlardan % 32'si yurt dışına göçmede, meslekle ilgili iş olması şartını dahi aramamaktadır. 10 Nisan 1972 yılında Türkiye'deki Mühendislerin ve Mimarların 2953'ü yurt dışında bulunmaktadır. Bugünkü teknik kadrolarını baskı altında tutan, teknik hizmet ithâli ve yabancı proje bürolarıdır. Oysa ülkemizde bütün dallarda, son derece yetkili teknik güç olduğu inançta içindeyiz. Bu sebeple aslında son derece yetersiz olan personel kanunu teknik elemanlara tatbik edildiği müddetçe her geçen gün bir kat daha ağırlaşan hayat pahalılığını kısmen olsun karşılamak yolları açık tutulmalı, yan ödemeler gibi bazı imkânların, sembolik mahiyette değil, sadre şifa olacak derecelerde, teknik elemanlara tanınması şarttır. Alınan ücretlerle birleştirilerek vergilendirilen yan ödemeler âdeta alay konusu olmaktadır.

Meslekdaşlarımızın bireysel sorunlarını da elimizden geldiği kadar sonuçlandırmaya çalışılmıştır.

ç) Bilirkişilik :

Bilirkişilik yönetmeliğine uyarak yönetim kurullarınca bir liste tanzim edilerek, Genel Merkeze gönderilmiştir. Genel Merkezce bir tetkikten geçtikten sonra, hiç değiştirilmeden onaylanmıştır. Bundan da anlaşılacağı veçhile mümkün mertebe âdil olunmaya çalışılmıştır.

d) Basınla İlişkilerimiz :

Cözüm getirmeye çalıştığımız konulardan birisi de Basınla olan İlişkilerimizdir. Bilindiği gibi basın, sorunlarımızı dile getirmesi, kamuya aktarılmasında en büyük güçtür. Çalışma devremizde Basından gördüğümüz ilgiyi ve anlayışı bu vesile ile şükranla belirtmek isteriz.

e) Şubenin diğer oda şubeleri ile olan ilişkileri :

1973 yılı, Egemen güçlerin teknik elemanlara ve Türk Mühendis Mimar Odalarına karşı giriştikleri ekonomik ve anti-demokratik baskıların yoğunlaştığı bir yıl oldu. 1973'de T.M.M.O.B., kanunun 3. dakikada Millet Meclisinde görüşülerek değiştirilmesi, hemen ertesi gün

bünyesinde yüksek ücretle sözleşmeli yabancı uzman çalıştırabilecek şekilde, İmar ve İskan Bakanlığının kuruluş kanununa madde ilâvesi, yoğunlaşan saldırının iki somut örneği idi. Bir yanda ekonomik baskı altına alınan ve işsiz bırakılan teknik elemanlar, öbür yandan dayanışmasız ve örgütsüz bırakılmak isteniyordu.

Ve aynı yıl içersinde Cumhuriyetimizin 50. yılına, anti-demokratik davranışların ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel adaletsizliklerin süregeldiği bir ortamda girdik. Bu elli yıllık dönemin ikinci yarısı, yabancı çıkarların uluslararası, tekelci sermaye gruplarının ülkemiz kaynaklarını alabildiğine sömürme girişimlerinin yoğunlaştığı, sahte sanayileşme görüntüleri altında doğal kaynaklarımızın, insan gücümüzün ve buna bağlı olarakta teknik elemanlarımızın sömürülmesinin adeta tezgâhlandığı bir dönem oldu. Kalkınma, sanayileşme, tarımda modernleşme, sözde plânlara bağlandı.

Artan hayat pahalılığı ve işsizliğin gerçek nedeninin, yabancı çıkarlarla özdeşleşmiş bir avuç bazı büyük sermaye grubunun aşırı kâr isteği olduğu bütün çıplaklığı ile ortaya çıktı. Teşvik tedbirleri altında büyük sermaye gruplarına milyarlar dağıtılırken, milyarlarca liralık yatırım yabancı firmalara, yüzmilyonlarca liralık proje yabancı bürolara peşkeş çekilirken, teknik elemanlar ücret düşüklüğü, hayat pahalılığı ve işsizlikle karşı karşıya bırakıldı. Personel Kanunu, arkasından yan ödemeler tuzağı, yanan ağızlara bir parmak bal çalarmış görünüp, teknik elemanları içinden çıkılmaz haksızlıklar içine itti. Teknik elemanları birbirine düşürmek, hayat sıkıntısı içinde ülke ve meslek sorunlarını düşünemez hale getirmek için düzenlenen bu oyunlar, teknik eleman örgütlerini de parçalamak isteği ile gerçek niyetlerini saklayamaz hale geldi.

İşte bütün bu oluşlar içersinde biz tek bir ilkeye inandık.

HAKLAR ANCAK BİRLİK HALİNDE VE ÖRGÜTLÜ OLARAK SAVUNULDUĞUNDA ALINABİLİR.

Bu temel ilke üzerinden hareket eden odamız, teknik elemanların sendikalaşma, toplu sözleşme ve grev haklarını elde etme mücadelesini, bireysel çalışmalarla değil, ancak T.M.M.O.B.'nin İstanbul dahil diğer Şubelerile birlikte çalışmakla olabileceğini amaçladı. Çünkü bugüne değin ayrıcalıklı ve çelişkili davranış ve uğraşlar güçleri böldüğü gibi, gerçek haklarımıza giden yollarıda çıkmazlara sokmaktan başka bir işe yaramıyordu.

İşte, İstanbul Odalar arası sürekli komisyonu, Odalar arası güç-

birliği ve örgütlenmenin olaganüstü önem kazandığı bu koşullarda ve geöen yılların birikimiyle 19 şubat 1973 tarihinde toplandı.

Gemi, Elektrik, İnşaat, Kimya, Makine, Mimar ve Ziraat Mühendislikleri Odaları İstanbul şubeleri temsilcilerinin katıldığı bu toplantıda, komisyonun sekretaryası Mimarlar Odası İstanbul şubesine görev olarak verildi.

Odalar arası sürekli komisyon bu bir yıllık öalışma dönemi iöerisinde 21 toplantı yaptı. Bu toplantılarında teknik elemanların sorunları yanında, günün oluşları iöerisinde Ülke çıkarları ve halk yararları da değerlendirilerek meydana gelen görüşler basın yoluyla kamu oyuna açıklanmıştır.

Sürekli komisyon ilk üç toplantısında T.M.M.O.B. kanun değerikliği ile Odalara yapılan saldırıyı görüştü.

T.G.S., İstanbul şubesi lokalinde 26.2.1973 tarihinde düzenlenen basın toplantısında, Gemi Mühendisleri Odası, Elektrik, İnşaat, Kimya, Makina, Ziraat Mühendisleri ve Mimarlar Odası İstanbul şubeleri, girifilen saldırıya karşı ülke çıkarlarını ve teknik eleman haklarını savunan bir basın bildirisi ile sorunu kamu oyuna ilettiler. (ek. 1)

Sürekli komisyon 4, 5, 6. toplantılarında kamu kesiminde ve özel iş yerlerinde öalışan teknik elemanların sorunlarını görüşmüştü. Kamu kesiminde öalışan teknik elemanların yan ödemelerinin süratle sağlaması için hazırlanan rapor, bünyesinde teknik eleman öalıştıran Bakanlıklara gönderilmiştir.

T.M.M.O.B. KONGRESİ, BİRLİĞİN GÜÇLENMESİ VE SÜREKLİ KOMİSYON

16-17, Nisan 1973 tarihlerinde Ankara'da yapılan T.M.M.O.B. kongresi, tüm öalışanlara ve teknik elemanlara yapılan saldırılara karşı, tüm ülke yüzeyine yayılı 50 bin teknik elemanın, ülke sorunları ve teknik elemanların hakları doğrultusunda güçbirliğini ve dayanışmasını dile getirdi.

Sürekli komisyon, T.M.M.O.B. kongresini, kongre sonrası ilk toplantısında değerlendirerek kendi öalışma yöntemi ve programına yön verdi.

1 — T.M.M.O.B. Kongresi : Teknik elemanların demokratik, eko-

nomik ve sosyal haklarına kastedildiği ve antidemokratik girişimlerde bulunduğu bu dönemde yurt sorunlarına ve kendi sorunlarına sahip çıktıkları örgütlenme bilinçlerinin güçlü bir şekilde yansıdığı olumlu ve başarılı bir kongre olmuştur.

— T.M.M.O.B. içindeki her odanın sorunu hepimizin sorunu olmalı.

— T.M.M.O.B. tüm teknik uzmanların ve odalarımızın sorunlarını savunacak ve çözümlenerek bir güce getirilmelidir. Bu gücün sağlanmasının en önemli ilkesi birliktir.

— Odalar, kendi sorunlarında ve diğer kardeş odalarla ilişkilerinde örnek olmalıdır, T.M.M.O.B. sorunlarında tek hakem olarak öncelikle kabul etmelidirler.

2 — Odalar arası komisyonun bu yılki çalışmaları genellikle gelişen sorunlara bağlı olarak yapılmış, program yapılmamıştır.

İSTANBUL BÖLGESİ SORUNLARI İÇİN ORTAK ÇALIŞMA RAPORU

Sürekli komisyon bundan sonraki toplantılarında, İstanbul bölgesinin sorunlarının, oda ve şubelerin uzmanlık alanları içinde inceleyerek, ortak bir çalışma raporu içinde bir araya getirilmesi önerisini geliştirdi. Her oda ve Şube kendi uzmanlık alanına giren İstanbul Bölgesi sorunlarını belirledi ve bir program yaptı. Fakat gerek çalışma süresinin azlığı, gerekse odaların komisyon çalışmaları yöntemlerinin durumu; ortak bir çalışma programının gerçekleştirilmesini bu yıl mümkün kılmadı.

Önümüzdeki yıl büyük sorunları olan İstanbul bölgesi için, meslek odalarının sorunu, ortak bir çalışma programı çerçevesinde bir bütün halinde ele alarak gerçekleştirmeleri ülke yararına önemli bir hizmet olacaktır.

O R T A K B İ N A

Sürekli komisyon toplantısında; odaların ortak mesken sorununa çözüm arayarak, odalarca saptanan kişilerden oluşan bir komitenin kurulmasına karar verildi. Bundan sonraki toplantılarda Komiteyi oluşturacak kişiler odalarca saptandı ve komitenin yürütücülüğü İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesine verildi. Daha sonra her Oda ve Şubenin üye sayısı, çalıştırdığı personel ve ihtiyaç duyduğu alanlar belirlendi. Konu bir yandan Mimarlar Odası İstanbul Şubesinde yürütülecek bir proje çalışması, diğer yandan komitece yürütülecek uygun

bir arsanın bulunması sorunu haline geldi. Önümüzdeki yıl çalışmaların daha somut bir aşamaya vardiirilmesi komisyonun dileğidir.

İSTANBUL BAROSUNUN İSTİHLAK KOOPERATİFİ TEKLİFİ

Sürekli komisyon, İstanbul Barosunun bir istihlâk kooperatifi kurma doğrultusunda odalara ayrı ayrı yaptığı çağırığı gündemine alarak incelemiş prensip olarak olumlu kabul etmiştir. Bu konudaki gelişmelerin özellikle malî yönü ağır bastığından ve Şube bütçelerinde bu konularda fasıl olmadığından konunun kongrelere götürülmesi zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

TEKNİK ELEMANLARIN ÖRGÜTLENMESİ ÇALIŞMALARI

T.M.M.O.B. yönetim kurulunca 2.8.1973 tarihinde yürürlüğe konulan işyeri temsilcilikleri esaslarını inceleyen komisyon, ilerideki sendikal kuruluşa bir nûve teşkil edici bu atılımı olumlu karşılamış ve İstanbul'da gelişmesi için gereken çalışmaların yapılmasına karar vermiştir. Daha sonra bir çağrı metni hazırlanarak oda yayın organlarında yayınlanmıştır. (Ek 2).

Çok kısa bir zaman içinde 30 dan fazla işyerinde, işyeri temsilciliği kurma istekleri gelmesi, teknik elemanların nasıl bir örgütlenme ihtiyacı içinde olduğunu ve bu örgütlenmenin ülkenin var olma ve kalkınma sorununun bir parçası olduğunu açıkça göstermiştir ve 17 Aralık 1973 tarihine değin 22 işyerinde işyeri temsilciliği kurulmuştur.

Ancak, diğer oda mensuplarının bu denli örgütlenmeye ihtiyaç duyularına karşılık Ziraat Mühendislerinin ilgisizliği dikkati çekmiş kişisel gayretlerimizle Yeşilköy Ziraat Araştırma, Tekel Enstitüleri ve Ziraat Mücadele Müesseselerinden müracaatlar sağlanmış fakat yalnız Yeşilköy Bölge Ziraat Araştırma Enstitüsü ve Tekel Genel Müdürlüğünde işyeri temsilciliği seçimi yapılabilmektedir.

4 Aralık 1973 tarihinde Yapı Endüstrisi merkezi salonunda yapılan teknik eleman sorunları adlı açık oturuma T.M.M.O.B Genel Başkanı Teoman Öztürk'te katılmış işyeri temsilcilikleri ve örgütlenmenin önemini belirleyen bir konuşma yapmıştır.

Bu oturumda varılan sonuç, teknik elemanların tek hedefe, tek ve gür bir sesle yürümesi gerekliliği olmuştur. Bu hedef, ayrı bir teknik eleman personel kanunu ve ses; aynı çatı altında örgütlenmiş teknik elemanlar olarak saptanmıştır.

İstanbul odalar arası sürekli komisyonunun bu çalışmaları T.M. M.O.B. ce de takdire lâyık görülmüş, bir teşekkür mektubu gönderilerek İzmir'de de odalar arası sürekli komisyon kurulmasının odalara önerildiği bildirilmiştir. (Ek :4)

Sürekli komisyon son üç toplantısında, teknik elemanların ve ülkenin çeşitli sorunlarını ele aldı ve bir yıllık çalışmanın genel değerlendirmesini yaparak önümüzdeki yıl için sürekli komisyona, Odaların Şube ve merkez kongrelerine ve T.M.M.O.B. kongresine iletilecek önerileri saptıyarak, bir yıllık çalışmasını tamamladı. (Ek : 5).

Değerli meslekdaşımız sayın Ahmet İsvan'ın İstanbul Belediye Başkanlığına seçilmesinden büyük kıvanç duyan oda şubeleri topluca kendilerini makamlarında ziyaret ederek odalarımızın Genel Sorunları üzerinde görüşme yapmışlardır.

III. TEMEL TARIMSAL SORUNLARA İLİŞKİN ÇALIŞMALAR

a) I ve II. beş yıllık plânda tarım :

1963 yılından itibaren ülkemiz, plânlı bir döneme girmiştir. Beş yıllık iki plân tatbikatı bitmiş olup, III. beş yıllık plân 1973 yılından itibaren yürürlüğe girmiştir.

III. beş yıllık kalkınma plânının temel hedefleri ve stratejisinin eleştirmesine geçmeden önce, geçen 10 yıllık devredeki bir ve ikinci beş yıllık plânlar üzerinde durmak yararlı olacaktır.

Her iki plânda, GSMH'daki yıllık ortalama artış hızı % 7 olarak kabul edilmiş, ancak, buna yakın sayılabilecek bir hıza ulaşılmıştır.

Aşağıdaki tablo I. ve II. beş yıllık plânların hedeflerini göstermektedir. (Sabit Fiatlarla)

	I. PLAN		II. PLAN (a)		1963-1972 gerçekleşme (b)
	Hedef	Gerçekleşme	Hedef	Gerçekleşme	
Tarım	4,2	3,2	4,1	3,1	3,3
Sanayi	12,3	9,7	12,0	7,6	9,1
Hizmetler	6,8	7,9	6,3	7,7	7,7
GSYİG.	6,9	6,4	6,8	6,1	6,3
GSMH.	7,0	6,7	7,0	6,9	6,8

a) 1968 - 1971 dönemini kapsamaktadır.

b) 1972 yılı için program hedefleri alınmıştır.

Kaynak : III. beş yıl. Cilt : 1 Sayı : 4 Tablo : 2.

Tabloda rahatlıkla görüleceği üzere hizmet sektörü dışında, plân hedefleri dışında kalınmıştır.

Tarım kesiminde ülke gerçeklerine rağmen, gelişme hızı hayli düşük alındığı halde, gerçekleşme düşük olmuştur. Birinci plânda tarım daha önemli telâkki edilmiş, ikinci plânda ise; tarımsal yatırımların kaynak kaybına sebep olacağı düşünülererek, hedef daha düşük tutulmuş, fakat gerçekleşme yine de hedefe ulaşmamış, birinci 5 yıllıktan dahi, daha az olmuştur.

Sektörler arası GSYİH'nın dağılımı :

Ülkemizde sektörler arasında olduğu gibi sektörler içinde de gelir dağılımında büyük ölçüde dengesizlik vardır. İkinci beş yıllık plânda bu dengesizliğe çare bulunamamıştır: Yurt içi gelirindeki tarım sektörünün payı 1963 yılında % 41,2 iken, 1971 yılında bu oran % 31,5 düşmüştür. Bir yönü ile olumlu ve memnuniyet verici gözükken bu durum, diğer yönü ile olumsuz ve düşündürücü olmuştur. Şöyleki;

Tarım nüfusu bu düşüşe paralel olamamıştır. Bu husus sağlanamamıştır. 1972 yılında faal nüfusun % 65'i halen tarımdadır, yani bir başka ifadesi ile; yurt içi gelirin % 35'ini, nüfusumuzun % 65'ini teşkil eden tarımcılar paylaşmaktadır. Yurt içi gelirin % 65'ini ise nüfusun % 35'i demek olan diğer sektörler bölüşmektedir. Sektörler arası üzücü dengesizlik bariz olarak böylece ortadadır. Keza tarım sektörü içinde çok büyük ölçüdeki dengesiz gelir dağılımı da herkesçe malûm bir gerçektir.

Yatırımların sektörler arasında % dağılımı ve miktarı :

Tablo 2.

	I. PLAN			II. PLAN			1963 - 1971	
	Hedef	Gerçek	Milyon T.L.	Hedef	Gerçek	Milyon T.L.	Gerçek	Milyon T.L.
Tarım yatırımları	17,7	15,3	14,625,1	15,2	11,8	18,633,3	13,7	29,484,2
Diğer sektör yatırımı	82,3	84,7	81,253,9	84,8	88,2	139,599,7	86,3	215,388,6
		1.000	95,879,0		100,0	158,233,0	100,0	254,112,0

a) 1972 tahmini

Kaynak : III. Beş yıl D.P.T. Tablo : 24 - 123.

Yukarıdaki tablonun tetkikinden anlaşılacağı üzere, tarım sektörü; plân hedeflerinin gerisinde kalmış, diğer sektörler ise hedeflerin üzerine çıkmıştır.

I. plânda sabit sermaye yatırımlarında özel kesim tarım yatırımları % 36,6 II. plânda ise % 38,8. 1963 - 1971 devresinde % 37,1 olarak gerçekleşmiştir.

Bundan da anlaşılacağı üzere tarımda özel sektörün yatırım yapma gücü zayıftır. Sektör yatırım için cazip değildir. Özel sektöre sanayi ve hizmetler sektöründe yatırım yapma cazip gelmektedir. Diğer sektörler de yatırım yapma olanakları çok müsait ve teşvik görücü bir takım koşullar mevcuttur.

Nüfus ve faal nüfusun sektörler arası dağılımı :

Plân dönemlerinde 3 numaralı tabloda görüleceği üzere, nüfus ve faal nüfus sektörler arası dağılımı dengesi kurulamamıştır.

Sivil istihdam (faal nüfus) ve sektörler arası dağılımı :

Tablo 3.

	1962 %		1967 %		1972 %		1962 - 1972 % artış eksiliş
Toplam faal nüfus	1.995	100	12,375	100,0	13,490	100,0	12,5
Tarımda faal nüfus	9.220	77,1	9,070	71,3	8,770	65,0	5,0
Sanayide faal nüfus	0.995	8,3	1,175	9,2	1,520	11,3	52,8
Hizmetler faal nüfus	1.660	13,8	2,150	16,8	3,070	22,7	84,9
Bilinmeyenler nüfus	0,080	0,7	0,340	2,7	0,130	1,0	1250,0

Kaynak : D.P.T. III. beş yıl. Cilt : 1, S. 79, Tablo : 63.

Tarımdaki azalmaya mukabil, hem toplam ve hem de diğer sektörlerdeki nüfus artmıştır. Nüfus hareketinde durum bu iken, plân devrelerinde gayri safi yurt içi hasılda ve faal nüfusta tarım sektörünün % payları ise 4 numaralı tabloda görüldüğü şekilde olmuştur.

GSYİH'da ve faal nüfusta tarım sektörünün % payları :

Tablo : 4

	1962	1963	1967	1971	1972 Hedef
Tarım geliri payı	42,2	41,3	35,4	31,5	31
Tarımda çalışanlar	77,1	76,0	71,3	66,2	65

Kaynak: D.P.T. III. Beş yıl. Tablo 3 ve Tablo 63 den yararlanılarak düzenlenmiştir.

4 numaralı tabloda görüleceği üzere, tarım sektörü GSYİH'sından 1962'de % 42,2; 1967'de % 35,4; 1971'de % 31,5 pay almakta ve aldığı bu payı 1962 de toplam nüfusun % 77,1'ine; 1967 de % 71,3'üne; 1972 % 65'ine taksim etmektedir. Bu dağılım tarımda çalışanların 1962 den 1971 yılına kadar GSYİH'dan aldıkları payın nisbi olarak azaldığını göstermektedir.

Bu azalış, 10 yıllık devrede % 1,3 olmuştur. Aslında ne durumda bulunduğu meçhûl olmayan büyük kitlenin gelirindeki bu azalışın ne derece önemli olduğu izahı varestedir.

Netice olarak :

1 — Tarıma yatırım, gerek özel ve gerekse kamu kesimi olarak hiçte tarımın ihtiyacı oranında olmamıştır. Tarıma, millî gelir içindeki payına uygun oranda yatırım yapılmaması hiç şüphesiz olumlu bir gelişmeye gidilememesine başlıca neden olmuştur.

Özel kesim için tarıma yatırım cazip olmadığı gibi, tarıma yatırımı teşvik edici bir ortam da yaratılamamıştır.

2 — Geri kalmışlıktan kurtulmak için sanayii sektörüne önem verilmesi doğal bir olaydır. Keza, tarım sektörünün, sanayii sektörünün gelişmesine kaynak aktaracak bir sektör olarak düşünülmesi de doğaldır. Ne varki, bu düşünce tarıma yapılması gerekli ve faydalı yatırımlardan tamamen yada kısmen vazgeçilerek gerçekleştirilemez. Aksi halde, yukarıdan beri izahına çalışılan olumsuz sonuçlar alınır.

3 — Planların sosyal ve ekonomik hedef ve ilkeleri, gelir dağılımında, yaşama ortamında denge kurulması nisbi mahiyettedir. Buna rağmen, tarım sektöründe çalışanların gelirlerinde bir gerileme olmuştur.

4 — Kırsal nüfus ile tarımda çalışanların mutlak ve nisbi olarak azalması yine de gelir dağılımında bir denge sağlayamamıştır.

Bu dengenin sağlanması için, iki şık vardır; ya tarımsal gelirler arttırılacak, yada tarımdaki nüfus azaltılacaktır.

5 — Tarım ürünleri pazarlanması, değerlendirilmesi, matlup şekilde yapılmamış, fiatlarda istikrar sağlanmadığı gibi, taban fiyatları bütün ürünlere teşmil edilmemiş, bunun sonucu olarak, tarımda çalışanların sanayii mallarına karşı talepleri istenilen seviyede olmamıştır.

b) III. Beş yıllık plan :

1972 yılı ile biten II. beş yıllık plandan sonra başlayan III. beş yıllık plan önceki iki plandan bazı belligaşlı yönleri itibarıyla farklılık göstermektedir.

Önce III. beş yıllık planda GSMH'nin % 7,9 ve GSYİH ise % 8 lik bir hız ile artacağı kabul edilmiştir.

İkinci olarak; III. beş yıllık plan 1995 yılına kadar uzanan yeni bir perspektif içinde ele alınmaktadır.

Bütün bu düşünceler, plan fikrine daha çok inanıldığına ve kazanılan tecrübeler sonucu, kaynak israfına meydan verilmeyeceğine delâlet etmektedir.

III. Beş yıllık plan döneminde sektörlerin ve GSYİH'nin gelişmesi Tablo 5. de görülmektedir.

Sektörlerin ve GSYİH'nin gelişmesi.

Tablo 5.

	1972 - 1977	1972 - 1987	1987 - 1995	1972 - 1995
Tarım (FF)	3,7	4,4	5,6	4,8
Sanayi (FF)	11,2	11,4	11,0	11,2
Hizmetler (FF)	7,7	8,5	10,0	9,0
GSYİH (FF)	7,5	8,4	9,7	9,0
GSYİH (EP)	8,0	8,7	9,7	8,0

Kaynak : II. Beş yıllık. Cilt 1. Say. 142 Tablo: 90 c.

III. beş yıllık planda tarımın hızının artacağı kabul edilmiştir. Bu devrede GSYİH da sektörlerin paylarında, Tablo 6 da görüleceği üzere, geniş ölçüde değişiklik beklenmektedir.

GSYİH'da sektörlerin payları :

Tablo : 6

	1972		1977		1987		1995	
	Miktar	GSYİH da % si	Miktar	GSYİH da % si	Miktar	GSYİH da % si	Miktar	GSYİH da % si
Tarım (FF)	46,4	28	55,7	23	89,0	16	137,3	12
Sanayi (FF)	37,5	23	63,7	27	188,8	34	434,1	37
Hizmetler (FF)	81,6	49	118,3	50	278,3	50	595,3	51
GSYİH (FF)	165,5	100	237,7	100	556,1	100	1166,7	100

Kaynak : D.P.T. III. Beş yıl. S: 142 Tablo: 90

III. beş yıllık plan devresinde tarımın payı giderek azalacak ve 1995 yılında % 12'ye inecektir.

III. Plân döneminde, 281,1 Milyar TL. olarak öngörülen sabit sermaye yatırımlarının % 11,7 si tarıma, 45,4 sanayiye, 42,9'u da hizmetlere ayrılmıştır. Bu devrede tarıma verilen nisbi önemin azaldığını, giderek daha da azalacağını, sanayinin ana gaye alındığı görülmektedir.

III. beş yıllık plân döneminde kamu yatırımlarına ağırlık verildiği anlamı mevcuttur.

III. Plân döneminde, tarımdaki 33 milyarlık yatırımın % 52,7 sine tekabül eden 17,4 milyarlık kısmı kamu kesiminden, bakiyesi 15,6 milyar ise özel kesimden sağlanacaktır.

Bu oranlar için diğer sektörler ve toplam sabit sermaye yatırımları içerisindeki kamu, özel % dağılımına göre yapılacak mukayesede, kamu yatırım nisbetinin düşük kaldığı anlaşılacaktır.

Bunun anlamı ise açıkça bellidir. Kamu kesimi tarım için yatırım yapmaya önem vermemektedir. Oysa durum bu olmamalıydı. II. beş yıllık plânda olduğu gibi, tarımsal yatırımların yüksek tutulması icap ederdi.

Nüfus ve faal nüfusun sektörler arası dağılımına bir göz atacak olursak; 1972 yılındaki 37,5 milyon olarak düşünülen toplam nüfusun 1995 yılında 65,1 milyona yükseleceği kabul edilmektedir. 1972 yılında % 65 oranındaki tarımsal nüfusun 1995 de % 26 düşeceği hesaplanmaktadır. İyi gözükken bu duruma rağmen, bu düşüş bile gelir dağılımındaki dengesizliği giderici olamayacaktır.

Yapılan hesaplara göre tarımda çalışan bir kişi GSYİH her 100 lirasından; 1972 yılında 43,23 TL; 1977 de ise 48,00 TL. pay alacaktır. Bu hesap, tarımda çalışanların gelirlerinde mevcut nisbi azalmanın devam edeceğini göstermektedir. Bu azalma 1972 den 1987 yılına kadar % 11,87 nisbetini bulacak, 1987 yılından 1995 yılına kadar 8 yıllık dönemde tarımda büyük bir sıçrama olacağı kabul edilmektedir.

Tabiiyle, yukarıdan beri izah edilen durumlar, tahmin edilen inkişafların gerçekleşmesiyle ancak mümkün olabilecektir. Konunun bu noktasında geçmiş devrelere bakmak zorunluğu vardır. Bu takdirde ise verilecek hüküm, ya da yapılacak tahmin maalesef olumlu olmayacaktır.

Tarım sektöründe alt sektörlerdeki duruma gelince :

III. beş yıllık plânda tarım üretim hedefi 4,5 alınmış olup, I ve II.

plân hedeflerinden azdır. Geçmiş olan plân devrelerinde gerçekleşme ise hedeflerin altında olmuştur.

III. Plân gerçekleşmesi hususunda ümitli olmak pek mümkün gözükmemektedir.

III. Beş yıllık plân hakkında netice kanaatımız ise böylece ifade edebiliriz.

1 — Tarım kesimi 22 yıllık yeni perspektifte de ihmal edilmiştir.

2 — Gelişme hızları her ne kadar düşük tutulmuş ise de, gerçekleştirmelerin bu seviyede dahi olmayacağı kanısı uyanmaktadır.

3 — Tarımsal yatırımlar azdır, projeler ise yoktur veya var olanlar yetersizdir.

4 — Gelir dağılımında tarımda çalışanların aleyhine olan dengesizlik devam edecektir.

5 — Tarımda sanayiye aktarılacak sermaye olmayacak, ya da etkisiz bir aktarma olacaktır.

6 — Yeni bir dünya demek olan AET'ye entegrasyonumuz tarım için son derece güç olacaktır. Çünkü, III. beş yıllık plânda AET gerçeği çok büyük ölçüde sanayi için dikkate alınmıştır.

7 — Tarım ürünlerinin değerlendirilmesi için etkili olacak tedbirler iyi gözükmemektedir. Keza, kredi dağılımındaki inkişaflar olumlu telâkki edilmektedir.

8 — Tarımsal yatırımlara ait malların gümrüksüz ithâlinin plânda yer alması gereğine inanmaktayız.

9 — Plânın 22 yıllık perspektif içinde hazırlanışı AET'nin ve dünya memleketlerinin dikkate alınışı ve onlarla olan ilişkilerin değerlendirilmesi plânın ciddiyetini ve sağlamlığını arttırıcı unsurlar olarak dikkat çekmektedir.

10 — Hiç şüphesiz, III. beş yıllık plân köylü, çiftçi ve tarımcı açılarından değerlendirmeye çalışılmıştır. Plânın tarım açısından sakıncalı yönleri daha ziyade belirtilmek istenmiştir.

Sanayiye öncelik verilmesi hiç şüphesiz kaçınılmaz bir gerçek ve takibi zorunlu bir yoldur. Ne varki, tarımın kalkınmasını mümkün kılıcı tedbirleri almadan, bize göre, bu yolda başarılı olmak, imkânsız denemek kadar güçtür.

Ekonomisi ve sosyal yapısı tarıma dayalı bir ülkenin gelişmiş ülke haline gelebilmesi için özellikle, sanayie önem veren bir modeli seçmesi en akıllıca harekettir.

Ancak, tarımın ihmal edilmesi suretiyle öteki sektörlere ağırlık veren ilke ve stratejiler geçerli olamaz. En azından tutum hatalı olur.

Türkiye'de sanayileşme, tarımın gelişmesini zorunlu kılmaktadır. Tarımın ise mutlaka bir tarım politikasına istinad ettirilerek, inkişafı sağlanmalıdır. Gerek I. ve II. plânlar, gerek III. plânda sadece makro hedefler sayılmaktadır.

Biz Ziraat Mühendisleri olarak, önce bir TARIM POLİTİKASININ kesinlikle tesbit edilmesini öneriyoruz. Aksi halde, 1995 yılında yine aynı meseleleri karşımızda bulursak şaşmamalıyız.

c) Toprak reformu :

«Ülkemizde topraksız çiftçi bırakılmamalıdır. Bundan daha önemli olan ise, bir çiftçi ailesini geçindirebilen toprağın, hiçbir sebep ve surette bölünemez bir mahiyet alması... Büyük çiftçi ve çiftlik sahiplerinin işletebilecekleri arazi genişliği, arazinin bulunduğu memleket bölgelerinin nüfus kesafetine ve toprak verim derecesine göre sınırlamak lâzımdır.

Küçük, büyük bütün çiftçilerin iş vasıtalarını artırmak, yenileştirmek ve korumak tedbirleri, vakit geçirilmeden alınmalıdır.»

«Memleketi; iklim su ve toprak verimi bakımından, ziraat bölgelerine ayırmak icabeder.»

Bu sözler yüce ATATÜRK'ün 1.11.1937 yılında komutayı açış nutuklarında söylenmiştir. Yıl 1974. Tam 37 yıl geçmiş. Bu kaçınıcı Toprak ve Tarım Reformu Kanunu. Ziraat Mühendisi bu konuda herşeyi söylemiştir. Bizim ilâve edecek birşeyimiz kalmadı, Ölmez ATATÜRK'ün sözlerini tekrardan gayri...

Bir de Erbaa'dan bir Atasözümüz var: «Bizim dana eve gelecek ya, elin çocukları bırakmıyor!

d) Sanayi Bölgeleri ve Tarım İlişkileri

Ülkemizin gelişip kalkınabilmesi, sanayi ve tarımın dengeli bir biçimde ilerlemesine bağlıdır. Halihazırda, nüfusumuzun % 60 dan fazlası, tarım sektöründen geçimini sağlamaktadır. Gerek yurt için sanayi ürün ihtiyacının karşılanması ve gerekse tarım kesimindeki çalışanların, sanayi sektörüne aktarılabilmesi yönünden, sanayileş-

meye büyük önem verilmesi gerekmektedir. Ne varki, bu önem verilirken sanayinin rasgele yerlerde kurulmasına da mani olmak gerekir. Şöyleki :

Bilhassa ham maddesi tarım ürünü olan, konserve, yağ ve meyve suyu gibi fabrikasyonların çevre tarımına katkısı büyük olmakta ve önemli bir çevre kirlenmesi de görülmektedir. Bu itibarla, bu gibi küçük sanayi karakteri gösteren işletmelerin, tarım alanları içersinde seçilmesi doğal bir sonuçtur. Zaten başka türlü de düşünülemez ve yapılamaz.

Ancak, kimya ve diğer ağır sanayinin kurulacağı yerlerin, tarım ve turizme kötü etki yapmayacak yerlerde seçilmesi kanımızca elzemdir. Bilindiği üzere, bugün dünyada bir çevre kirlenmesi problemi vardır. Daha açık bir ifade ile otomobil eksozundan tutunda, fabrika artıklarına gelinceye dek, bir çok maddeler havayı, toprağı ve suyu devamlı şekilde zehirlenmektedirler. Bu zehirlenmeler, direk veya endirek yollarla insanlara, hayvanlara ve bitkilere de geçmek suretiyle bir çok organik ve ruhsal bozukluklara sebep olmaktadır. Bu bakımdan, çeşitli kimyevi maddelerin ve sanayi mamüllerinin üretilmesi ve yine bu ürünlerin kullanılması, doğaya en az zarar verecek şekilde tertiplenmelidir. Bu tertip ve düzen nasıl kurulabilir?

Kurulacak sanayi, doğal bakımdan birinci derecede tarım ve turizme uygun sahalardan dışında kurulmalı; tercihan kırsal alanlar seçilmelidir. Enerji, yol ve su olanakları müsait, tarım karakteri zayıf olan alanlara, teşvik tedbirleriyle yeni kurulacak fabrikalar kaydırılmalıdır. Diğer yandan, ülkemizde sanayi bölge ve yerleri, planlama teşkilâtı ve diğer yetkili kuruluşlar tarafından tesbit edilmeli ve buna göre fabrikalara izin verilmelidir. Linyit kömürünün kalorifer kazanlarından en iyi şekilde yanmasını düşündüğümüz biçimde, kurulacak endüstrinin de, toprak, su ve havamızı en az etkiliyecek şekilde kurulmasına, Odamızca gayret sarfedilmelidir.

e) Hayvancılık :

Hayvancılık, memleketimizin ekonomik kalkınmasında ve halkımızın beslenmesinde en ön planda gelen bir konudur. Hayvan yetiştiriciliği, ekonomik bir faaliyet olup, tarım işletmelerinin bünyesinde yer alır ve öteki yetiştirme faaliyetleri, pazar istekleriyle düzenli bir şekilde organize edilirse ekonomik ve başarılı olur.

Diğer bir deyişle Tarım işletmesi bitkisel ve hayvansal üretimiy-le bir bütündür.

Ülke hayvancılığının, tarım işletmesi içinde bitkisel üretimle birlikte ekonomik yönleriyle bir bütün olarak ele alınması ve çeşitli meslek kuruluşlarının hayvancılığı meslek taassubu içinde bir polemik için sokması ve sorumlu devlet kuruluşları arasında gerekli koordinasyonun sağlanamaması nedenleriyle, bu güne kadar hizmetlerin çiftçiye en iyi şekilde götürülmesi güçleşmiştir. Bu yüzden hayvancılığımızın gelişmesi başarısızlığa uğramıştır. Bu nedenle, Yönetim Kurulumuz öteki meslek kuruluşlarıyla verimsiz bir tartışmaya girmeksizin, Ziraat İşleri Genel Müdürlüğü içinde, bitkisel üretimin yanı sıra hayvan tarımının bütün halinde gelişme imkânlarını Başak Dergimizde ve temaslarımızda Tarım Bakanlığı ilgililerine intikal ettirilmiştir. Bu konudaki çabaların önümüzdeki yıl içinde de devam ettirilmesi zorunludur.

f) Tarımsal İlaçlar

Tarımımızda büyük yer tutan Zirai Mücadelenin etkili bir şekilde, istismar edilmeksizin yapılması, meslek dışı kişilerin bu faaliyet dışına kişilerin bu faaliyet dışına itilmesine bağlıdır. İnsan sağlığı bakımından hayati önem taşıyan bu konuda, meslek dışı kişilerin ticari çıkarları yönünden kurdukları mekanizma kırılarak, konunun gerçek sahibi olan meslekdaşlarımız selâhiyetli kılınmalıdır. İnsan tababetinde olduğu gibi, ithal, imal, dağıtım, uygulama ve kontrolün özellikle Ziraat Mühendislerince yapılmasının, kaçınılmaz bir zorunluluk gösterdiği, dergilerimizde açıkça belirtilmiştir.

g) Haşhaş Üretimi :

Haşhaş konusu, geçen yıllarda yaptığımız uyarımlar gibi bu sene de uğraşlarımız yoğun olmuştur.

Türk Tarım ve Ekonomisinde önemli yeri alan haşhaş ekiminin yasaklanması aslında Anyasamıza aykırıdır. Yasaklanamaz yalnız kontrol altına alınabilir, Tarımsal özgürlüğümüzü kısıtlayan ve Ekonomimize zarar dokunan bu tutumu insancıl bir duygunun sonucu olarak göremiyoruz.

Haşhaş tohumlarının intaş kabiliyetleri önümüzdeki senelerde yok olabilir. Doğal seleksiyon neticesi üstün verimli bu tohumların yok olmaması için tarımcıları çalışmaya; yöneticileri ve kamuyu uyarmaya davet ediyoruz.

h) Tarım Ateşe ve Müşavirlikleri :

Tarım Ateşe ve Müşavirliklerinin mahdut ülkelerde bulunduğu ve bu görevin Ticaret Bakanlığı Dış temsilcilikleri tarafından yerine geti-

rildiği; bu görevin meslek dışında, tarımla ilgisi olmayan şahıslarla yürütülme zaruretinin, ekonomik kalkınmamıza katkıda bulunamadığı ve «ihracâtımızın % 78'ini teşkil eden tarımsal ürünlerin dış piyasalarda hakikî değerini bulması, ancak tarımla ilgili meslek grubunun insiyatifi ile mümkündür.» Her ne kadar Ortak Pazara girişin hazırlık safhasında konulan süreyi bekleme mecburiyeti varsa da, bu sürenin bazı hallerde kısaltılması veya özellik kazanması tarımsal ürünlere dayalı ihracatımızın iyi ve değerince tanıtılarak pazarların genişletilmesi ile ilgilidir. Bunu da kurulacak Tarım Ateşe ve Müşavirliklerinde Ziraat Yüksek Mühendislerinin görevlendirilmesi mümkün kılacaktır.

Memleketimizin «Ham madde Pazarı» niteliğinden mamül madde üreticileri arasına girmesinde Tarım Ateşe ve Müşavirliklerinin rolü büyük olacaktır.

Şimdilik, birisi Amerika'da, diğeri İtalya'da olmak üzere memleketimizi ve mesleğimizi temsil eden 2 Ziraat Mühendisi, Tarım Müşavirliği görevi yapmaktadır. Halbuki, halihazırda, ekonomisinin temeli tarım olan ülkemiz için Tarım Müşavirliklerinin çoğaltılması ve bu müessesenin sağlam bir temele oturtulması şarttır.

1) Tarım Bakanlığının görev ve yönetiminin yenileştirilmesi :

Türk tarımı doğa koşullarına sıkı sıkıya bağlıdır. Bunun yanısıra Tarım Bakanlığının kuruluş kanunu çok eskimiştir. Bu eskimişlik Tarım Bakanlığını ve yönetimini doğal olarak tutucu kılmaktadır. Tarım Bakanlığının yeniden düzenlenmesini ve yönetici kadronun yeniden oluşturulmasını, yeni Hükûmetten beklemekteyiz. Aksi halde sanayileşmeye geçerken, tarımdan beklenen katkı bir türlü gerçekleşemeyecektir.

Yıllardanberi söylenen bu gerçeği bir kere daha tekrarlamayı büyük görev saymaktayız.

1) Kooperatifçilik :

CHP - MSP koalisyon protokolu ve hükûmet programı doğrultusunda yapılacak kooperatifçilik çalışmaları ile ilgili tüm yasaların birleştirilmesinde yarar vardır.

Büyük ölçüde devletin müdahale ettiği ve bu nedenle kooperatifçilik prensipleriyle uyumsuzluk gösteren, tarım kredi ve tarım satış kooperatifleriyle bunların üst kuruluşlarının yeniden düzenlenerek demokratik ve özgür kooperatifler haline getirilmeleri sağlanmalıdır.

Kırsal alanda çok amaçlı tek kooperatif modeli (köy kalkınma)

esas alınmalı, kooperatiflerin teşkilatlanmasını teminen üst kuruluşlara üye olma mecburiyeti getirilmelidir. Üst kuruluşlara üye bulunanlara kooperatifçilik denetimi ile kooperatifçilik eğitimi görevi verilmesi ve bu amaçla da üst kuruluşlara devlet yardımı yapılmalıdır.

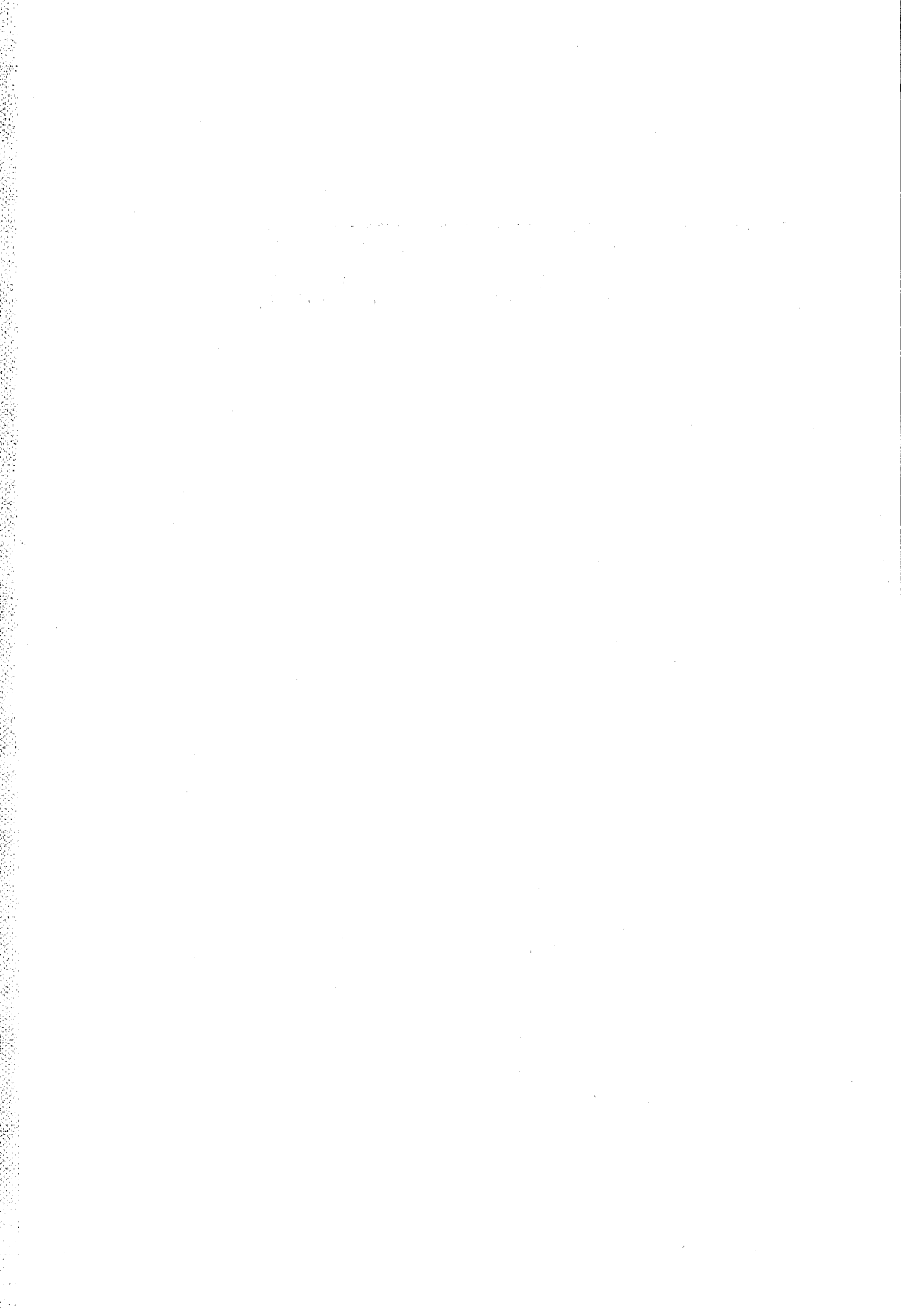
Köy kalkınma kooperatiflerine yapılacak projeye dayalı yatırımlar, bölge ve proje esas alınarak yüzde 70 kadar devlet yardımıyla desteklenmelidir. Ayrıca bu yatırımların uzun vade ve düşük faizli kredilerle desteklenme olanağı sağlanmalıdır.

Köy İşleri Bakanlığının yeniden düzenlenip, kooperatifçilik yönündeki çalışmalarına ağırlık verilmesini ülke yararına görmekte ve desteklemekteyiz.

j) İstihdam sorunu :

En büyük sorunun bu olduğunu ifade etmenin abartma olmadığı kanısındayız. Bu konu etrafında çok söylendi, çok yazıldı ve de belki bir takım tedbirler getirildi. Ne var ki, konu hâlâ alaca bir karanlık içindedir. Sorunun halledilmesi öncelikle dörtbaşı mamur, medenî anlamı bir tarım politikasının varlığına, eğer tarım politikası yapılmazsa Ziraat Mühendisi istihdam sorununun halledileceğine kesinlikle inanmamaktayız. Önce tarım politikasının anlam ve kapsamında birleşmek gerekir. Bu iş de başta Tarım Bakanlığı ile meslek odalarına düşen bir görevdir. Bu görevin yapılması ise hükümetlerin önce konuyu kabul etmelerine bağlıdır. Biz şimdilik Meslek Odası olarak konuyu bütünüyle ele almak şartile hizmete hazır olduğumuzu belirtmekle yetineceğiz.

İSTANBUL ODALAR ARASI
SÜREKLİ KOMİSYON EKLERİ :

BASIN TOPLANTISI

Yer : T.G.S. İstanbul
Şubesi Lokali
Tarih : 26.2.1973 Saat: 10.30
Basın Bülteni

Millet Meclisinden geçen T.M.M.O.B. kanunu değişiklik teklifi kendi gerekçesine ters düşmektedir.

Millet Meclisinden geçen T.M.M.O.B. Kanun değişikliği teklifi kamu kesiminde çalışan Mühendis ve Mimarların odalara girmelerini engelliyerek, serbest çalışanlarında odaya girmelerini isteğe bırakarak, Anayasa kuruluşu olan odaları dernek durumuna düşürecek niteliktedir. Değişiklik teklifi kendi gerekçesinde belirttiği (kuruluş amacına göre kamu ve memleket yararlarını, mesleğin gelişmesini ve meslek mensuplarının haklarını, yetkilerini gözönünde bulundurmak suretiyle, teşebbüs ve faaliyetlerde bulunan, bir bakıma danışma organı halinde çalışması gereken odalar birliği ve bu birliğe bağlı odaların amacından saptırılmaması esastır.) durumuyla çelişmekte, odaları amacından uzaklaştırmaktadır.

Teklifin değil kamu oyunda, Mecliste hiç tartışılmadan geçmesi hayret ve endişe verir niteliktedir. Mühendis ve Mimar odalarının fonksiyonları ve yerine getirmekte olduğu görevler gözönüne alınmamıştır.

O. Mühendis ve Mimar odaları teorik plânda kalan yüksek eğitimin üretimle ilişkisini kurar. Meslek adamının eğitimi; uygulamada doğan sorunlara cevap vererek, yeni gelişmeleri, kişisel araştırmaları, yayın yolu ile üyelerine ileterek sağlar. Üyelerin odaları ile ilişkisi kesilirse bu fonksiyonu kim karşılayacak, oda amacından uzaklaşmış olmayacaktır?

O. Mühendis ve Mimar odaları üretimi ve mesleki uygulamaları mesleki seviye ve kalite açısından, kamu ve memleket yararı doğrultusunda denetlemektedir. Bu fonksiyonu hangi kamu kuruluşu hangi kadroyla yerine getirecektir?

O. Mühendis Mimar odaları organları ve uzman üyeleri vasıtası ile, ihtisas konularında ve ülke çıkarları doğrultusunda bilimsel görüş ve öneriler getirerek yetkili organlara iletmektedirler.

O. Mühendis ve Mimar odaları, özel ve kamu kuruluşlarının, tanıma, bilirkişilik, danışma müşavirlik ve hakemlik sorunlarına yardımcı olmakta, meslek şeref ve haysiyetini her alanda korumaktadır. Bu boşluk nasıl doldurulacaktır.

O. Mühendis ve Mimar odaları T.M.M.O.B. kanununun 34 ve 38 inci maddeleri gereğince ülkemizde çalışacak yabancı uzmanlar için, çalışma süresinin bir yılı aşması halinde, odalara kaydolma zorunluluğu koymaktadır.

Değişiklik teklifi, yabancı uzmanlara üstünden odaların denetimini tamamen kaldırdığından bu durum teşvik tedbirlerinin getirdiği vergi muafiyetleriyle birlikte düşünüldüğünde; uzman adı altında çok sayıda yabancı yeteneksiz kişilerin fahiş ücretlerle ülkemizi istilâ etmelerine yol açacaktır. Bu tutum ulusal çıkarlarla bağdaşır mı?

Konu Cumhuriyet Senatosunda görüşülürken bütün bunların dikkate alınması ve tasarının geriye çevrilmesi; elli bin mühendis ve mimarın ortak dileğidir.

T.M.M.O.B.
İSTANBUL ŞUBELERİ

**KAMU VE ÖZEL KESİMDE ÇALIŞAN
MÜHENDİS VE MİMARLARA
ÖNEMLİ DUYURU**

Geçtiğimiz yıllar teknik elemanların ekonomik, sosyal ve demokratik haklarının alabildiğine kısıtlandığı bir dönem olmuştur. Süratle gelişen hayat pahalılığı teknik elemanların yaşamlarını büyük çıkmazlara itmektir. Personel Kanunu, yan ödemeler, intibaklar, terfiler, torba kadrolar ve en son uygulamasına başlanan sözleşmeli personel çalıştırma, teknik elemanları yoğun usulsüzlükler ve haksızlıklarla karşı karşıya bırakmaktadır. Teknik elemanlar bütün bu sorunlarda tek başlarına çaresiz kalmakta, haklarını savunacak usulsüzlükler ve haksızlıklarla karşı karşıya bırakmaktadır. Teknik elemanlar bütün bu sorunlarda tek başlarına çaresiz kalmakta, haklarını savunacak usul ve yöntemlerden uzakta bulunmaktadırlar.

6235 (7303) sayılı T.M.M.O.B. kanununun 2. maddesi gereğince, kamu ve özel kesimde çalışan mühendis ve mimarların haklarının savunulması, mesleki açıdan ülke çıkarlarının korunması amacı ile,

T.M.M.O.B. işyeri temsilciliği esasları 2.8.1973 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

1 — İstanbul'da işyeri temsilciliklerini kurmak amacı ile, İstanbul Odalar Arası Daimi Komisyonu T.M.M.O.B. adına yetkili kılınmıştır.

2 — Her işyerinde, o işyerindeki mühendis ve mimarları T.M.M.O.B. adına temsil etmek üzere, bütün mühendis ve mimarların kapalı oyları ile 1 işyeri temsilcisi, 1 yardımcı, 2 de yedek üye seçilecektir.

3 — Bu seçimin yapılabilmesi için, o işyerindeki en az 5 mühendis veya mimarın 1 Kasım 1973 saat 17 ye kadar İstanbul odalar arası daimi komisyon sekreterliğine beraberce yazılı olarak müracaat etmeleri gereklidir.

ÖNEMLİ DUYURULUR

**T.M.M.O.B.
İstanbul Şubeleri**

T.M.M.O.B. NİN TEŞEKKÜR MEKTUBU

Mimarlar Odası İstanbul Şubesi eliyle
İstanbul Odalararası Sürekli Komisyon
Sekreterliğine

Gümüşsuyu Cad. No: 69

İSTANBUL

İLGİ: 13.11.1973 gün 900/997 sayılı yazınız.

İstanbul mıntıkasındaki Birlik Temsilciliğine ilişkin olumlu çalışmalarımız Yönetim Kurulumuzca memnuniyetle izlenmektedir. Yeniden 10 işyerinde ele alınan Birlik İşyeri Temsilciliğine ait kuruluş öneriniz ve çalışmalarınız yerinde görülerek, Yönetim Kurulumuzun 94 sayılı kararı ile Komisyonunuza bu vesile ile teşekkür edilmesi kararlaştırılmıştır. 4 Aralık 1973 tarihinde yapılacak toplantıda Birlik Başkanı Teoman Öztürk bulunacaktır.

Göndermiş olduğunuz kararlardaki önerileriniz Birliğimizce de uygun görülmektedir. Devlet memurları kanununa ilişkin, Kararname ve bilhassa kanun hükmündeki 8 sayılı Kararnamede yer alan ve toplumuza ayrıcalık getirici nitelikteki hükümler karşısında Birliğimizin 16 Odası ile müştereken karşı olduğuna ve ilgililere derhal uyarıcı, protesto telleri çeklimekle beraber, du düzeltmenin 4 yıllık Mühendis ve Mimarları da içine alması için ayrıca çalışma yapıldığına, Birlik temsilciliği kurulması yönünde İstanbul dışından gelen müracaatların merkeze gönderilmesi ile, İzmir mıntikasında da Komisyonunuza benzer yetkilerle bir Komisyon kuruluşunun ilgili oda, Şube ve Temsilcileri vasıtasıyla ele alındığına,

Bilgilerinizi rica eder, çalışmalarınızda başarı dilekelerimizi tekrarlarız.

HÜKÜMET KURULMASI KONUSUNDA ORTAK GÖRÜŞ

Sayın Fahri Korutürk
Cumhur Başkanı
ANKARA

4 Aralık 1973 tarihinde yayınlanan demeçlerinizle, yeni hükümetin kurulması konusunda, iyi niyetli açıklamalardan bahtiyarlık duyacağınızı belirtmeniz üzerine, meslek odaları olarak aşağıdaki ortak görüşü yüksek katınıza iletmeyi kamu görevi addediyoruz.

Halkımız 14 Ekim, 1973 seçimlerine, daha önceki dönemlerin ekonomik, sosyal, kültürel haksızlık ve dengesizliklerin, partiler üstü hükümetler aracılığı ile çalışanların aleyhine geliştirilen ekonomik ve antidemokratik girişimlerin kötü miras ortamı içinde girmiştir.

Halkımız sandık başına, sosyal refah, insanca yaşama ve gerçek demokrasi özlemi içinde gitmiştir. Programlarındaki bütün zıtlıklara rağmen, partiler halkımıza slogan olarak aynı şeyleri vaatmişlerdir.

14 Ekim 1973 seçimlerinin en önemli sonucu, halkımızın kendi hür iradesi ile sosyal refah, özgürlüğü içinde kalkınma, demokrasi ve barış özlemini oyları ile belgelemesidir.

Yüksek katınızca, demokrasi kuralları gereğince verdiğiniz hükümet kurma görevlerinde çeşitli alternatifler denenmiş, fakat partiler arasındaki program zıtlıkları dolayısıyla anlaşma imkânı bulunamamıştır.

Bu durumda ulusca acil bir sorunumuz olan hükümetin kurulması konusundaki görüşümüz şudur:

Yeni hükümet: kurma çalışmalarında görev, programıyla halkımızın sosyal refah, özgürlük içinde kalkınma, demokrasi ve barış özlemine en uygun cevabı veren, en fazla oyu alarak parlamentoya en fazla üye sokmuş bulunan partinin Genel Başkanına hiç bir önkoşul öne sürülmeden verilmelidir.

Zatı devletlerinin bilgilerine arz edilir.

Saygılarımızla

T.M.M.O.B.
İstanbul Şubeleri

**SÜREKLİ KOMİSYONCA ÖNÜMÜZDEKİ YIL
ORGANLARA İLETİLECEK
ÖNERİLER**

İstanbul Odalar Arası Sürekli Komisyonuna

a — Önümüzdeki çalışma döneminde, İstanbul bölgesinin sorunları, odaların uzmanlık elemanlarınca incelenerek, sürekli komisyonda ortak bir çalışma programı çerçevesinde bütünleştirilmelidir. Yönetim kurulları, bu doğrultudaki komisyon çalışmalarını öncelikle başlatmalıdır.

b — Ortak bina komitesi çalışmalarına devam edilmeli, önümüzdeki yıl somut gelişmelerin sağlanılmasına çalışılmalıdır.

Oda ve Şube Kongrelerine

a — Oda ve şube bütçelerinde odalararası sürekli komisyon bütçelerinin oluşturulmasını sağlayacak fasıllar ayrılmalıdır.

TRAKTÖR SANAYİİ SORUNLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİMİZ

«Tarımsal ürünlerin arttırılmasında, maliyetin düşürülmesinde ve dolayısıyla Türk Çiftçisinin ileri bir hayat düzeyine ulaştırılmasında tarımsal mekanizasyonun önemi büyüktür. Diğer taraftan tarım alet ve makinaları imalât sanayii, sanayileşme hareketinin temel ve yan etkileri en çok olan sektörlerinden biridir. Bu önemli konunun Cumhuriyetin kuruluşundan önce de ele alındığı mevcut belgelerden anlaşılmaktadır. Lozan Antlaşmasının imzalanmasından evvel toplanan 1923 İzmir İktisat Kongresinde tarımsal makinalaşma ile ilgili tartışmalar yapılmış ve kongre kararlarının önemli bir bölümü bu konuya ayrılmıştır. Bu tutum Cumhuriyetin kurucularının tarımsal makinalaşma konusundaki arzularını belirtmek yönünden çok ilginçtir. 1948 den sonra şartların uygunluğu nedeniyle, gerek Marshall yardımı, gerekse diğer kanallardan sağlanan tarım makinaları ile ülke tarımının makinalaşması hareketi önemle ele alınmıştır. Bununla beraber 1961 yılından beri beş yıllık kalkınma plânlarında konunun çözümlenmesi için öngörülen tedbirlere rağmen Cumhuriyetin 50. yılına girdiğimiz 1973 lerde de Türk Çiftçisi için ciddi bir sorun teşkil eden bu konuda başarı sağlanamamıştır.

Tarım mekanizasyonunda ana vasıta traktör olup, biçerdöğme ve diğer tarım makinaları ihtiyacı ve kullanılması traktör varlığı ile mümkün olmaktadır. Avrupa ortalamasına ulaşabilmek için 1.000.000 adet faal traktör parkının, Üçüncü Beş Yıllık Planı Özel İhtisas Komisyonu raporunda da kabul edildiği gibi; 1977 yılında 235.000 adet, 1982 yılında 450.000 adet, 1987 yılında 700.000 adet olması gerekmektedir. 1972 yılı sonu itibarıyla ise faal traktör parkı 142.150 adettir. Bu durumun tabii bir sonucu olarak traktör ihtiyacının karşılanmasında önemli güçlükler ortaya çıkmaktadır.

Ülkemizde bir kısım parçaları dışarıdan getirilmek suretiyle traktör imali bundan 19 yıl önce başlamış ve o tarihte 5-6 yıl içinde tüm yerli imalata ulaşacağı öngörülmüştür. Daha sonra 1964 yılında yayınlanan 1 sayılı montaj sanayii talimatı sirküleri ile, lastik hariç, % 60 döviz tasarruf oranına ulaşılmasının tüm imalât sayılacağı ilân edilmiştir. Bu arada imalâtçılar gelişen iç pazar talebini rahatlıkla karşılamakta öteye ihracat bile yapacaklarını iddia edegelmişlerdir.

**TRAKTÖR MONTAJ SANAYİNE TANINAN ÇOK ÖNEMLİ
KOLAYLIKLARA RAĞMEN ARZULANAN GELİŞMENİN
SAĞLANAMAMASI İLGİLİLERİN KONU ÜZERİNDE CİDDİ OLARAK
DURMASINI GEREKTİRİYOR.**

Aradan uzun yıllar geçmesine ve 6/11908 sayılı kararnamenin 3. maddesine ve 54 sayılı montaj sanayii sirküleri ile sağlanan kolaylıklara rağmen yerli parça oranı ancak % 55 olmuştur. Bu durumda yerli imalât oranının arttırılması ve ilân edilen orana erişmeyenler hakkında tedbir alınması gerekirken bu kez 1972 yılında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca alınan bir kararla % 17-25 yerli parça oranı ile traktör imaline müsaade edilmiştir. Yine Sanayii ve Teknoloji Bakanlığının aldığı kararlara ve sirkülere göre «ithalâtı yasak parçalardan miktar veya teslim süresi bakımından güçlük çekilenler Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca müsadese ile ithal edilebilir,» denilmek suretiyle bu oranın bir ölçüde tamamen kaldırılması da mümkün olmaktadır.

Devletin bu konuda yatırım yapan kuruluşlara 7/5365 sayılı kararname ile tanıdığı teşvik tedbiri;

- a) Yatırım kotası,
- b) Gümrük Muafiyeti,
- c) % 30-50 oranında yatırım indirimi,

d) % 8 faizli orta ve uzun vadeli kredi gibi devletçe sağlanan büyük imkânlarla rağmen dış ülkelerde takriben 30 ton buğdaya temin edilen bir traktörü Türk Çiftçisi en az 2 misli buğday bedeli ödemek suretiyle ve birçok zorluklarla ancak sağlayabilmektedir.

Ülkemizde otomatik endüstrisinin binek otomobili kolu, 3 yıllık süre içerisinde % 67 lık yerli katkı oranına ulaşmış, buna mukabil üretici bir araç olan traktör konusunda bu başarısız durum her yönüyle üzüntü verici olmuştur.

Bu çok elverişli olanaklara rağmen, mevcut 6 traktör üreticisi, ortalama herbirine düşen 330 kadar ilâve traktörü imal etmekte olumlu çaba göstermediklerinden dolayı 20.5.1973 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan 7/6381 sayılı kararnama ile ve % 1 gümrük vergisi ödemek şartıyla yerli yapılan marka ve modellerden ilk etapta 2000 adet traktör ithaline müsaade edilmiştir.

Ancak komple ithal edilen traktörle, yerli ithal edilen traktörler aynı fiatla satılmaktadır. Halbuki yerli üretilen traktörlerin ithal edilen parçalarının da yukarıda belirtilen yüksek vergi muafiyeti ve indiriminden dolayı arada önemli fiat farkı varsada çiftçi bundan yararlanamamaktadır.

BUGÜNKÜ DURUMUN MUHAFAZASI İLE TRAKTÖR ÜRETİMİNİN ARTTIRILMASINA OLANAK YOKTUR :

Mevcut traktör üreten kuruluşların bugüne kadar gerçekleştirdikleri yatırım miktarı ve istihdam ettikleri mühendis, teknisyen ve işçi adedi göz önüne alındığında konunun bundan sonra da çözümlenmesinde mevcut özel ve kamu kuruluşlarından daha büyük ve tatmin edici başarı beklemek mümkün değildir. Bu bakımdan tarımsal üretimde önmlü bir girdi olan traktör ihtiyacının karşılanmasında, böylesine dar bir boğazdan kurtulabilmek için planın 1017 no.lu maddesinde de belirtildiği gibi yeni ve büyük kapasite de üretim yapacak bir ünite kurulmalıdır.

TEDBİR VE ÖNERİLER :

— Motor aktarma organları, hidrolik üniteleri de yapabilen 30-40 bin adet/yıl kapasiteli traktör fabrikası kamu denetiminde kurulmalıdır.

— Şimdilik ihracat şansı olmayan traktörün, 6 üreticisi birleştirilerek, daha az sayıda fakat kuvvetli sermayeli, yerli imalât oranı ve miktarı yüksek ünite haline getirilmelidir.

— Traktör, biçerdöğeri ve diğer tarım makına ve aletlerinin komple ve parça halinde ithalinde alınmakta olan vergi ve resimler azaltılmalı ve ayrıca bunların yurt dışındaki FOB fiyatları yetkili merciler tarafından takip ve kontrol edilmelidir.

— Yurt içinde ve yurt dışında bulunan aracı şirketler bu faaliyetlerin dışına çıkarılmalı traktör ve biçerdöğeri dağıtımının çoğunlukla Kamu Kuruluşlarınca, kooperatiflerce ve birliklerce dağıtılması sağlanmalıdır.

— Komple ithal edilen traktörlerin bir kamu kuruluşu aracılığıyla dünya ihalesine gidilerek daha düşük fiyatla alınması sağlanmalıdır.

— Traktör, biçerdöğeri ve diğer tarım makinalarının ve bunların yedek parçalarının kâr hadleri tesbit ve ilân edilmeli ve bunun takip ve kontrolü yetkili Bakanlıklarca yapılmalıdır.

— Tüm tarım makinalarının satıştan sonra yapılması gereken tamir, bakım, yedek parça, gibi hizmetlerinin ne şekilde yapılacağı tüzük ve yönetmeliklere bağlanarak bunların takip ve kontrolü yapılmalıdır.

— Montaj sanayii talimatı günün şartlarına göre düzeltilmeli veya tüm olarak tatbikattan kaldırılmalıdır.

— Motor aktarma organlarının imalini kapsayan hiçbir yeni traktör fabrikası proje teklifi kabul edilmemelidir.»

ÜLKE HAYVANCILIĞIMIZIN GELİŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİMİZ

«Halkımızın düzenli ve yeterli bir şekilde beslenmesi, ulusal ekonomiye önemli ölçüde katkısı ve doğal koşulların uygunluğu açısından ülkemizde hayvancılığın geliştirilmesi gereklidir. Bunda herkes tam bir görüş birliği içindedir. Ancak bunun için izlenecek yıllar üzerinde zaman zaman çeşitli fikirler ve tutarsız teklifler ileri sürülmektedir. Örneğin son günlerde Veteriner Fakültesinin kuruluş nedeni ile Veteriner Hekimlerce düzenlenen açık oturumda bunlardan biridir.

Ziraat Mühendisleri Odası İstanbul şubesi bu önemli konuda kamu oyunu yanıltıcı görüşler hakkında açıklama yapmayı görev saymıştır.

Birinci ve İkinci Beş Yıllık Plân dönemlerinde hayvancılık dalında gelişme hızı % 1 dolaylarında kalmıştır. Gelişme bu oranda devam ettiği taktirde et, tereyağ ve süt gibi hayvansal ürünlerin ithali zorunlu görülmektedir. Nitekim F.A.O. örgütünün Türkiye için hazırladığı hayvansal ürünler tüketim projeksiyonları da 1980 yılından itibaren bu maddelerin dış ülkelerden satın alınacağını göstermektedir.

Bugünkü ve gelecekteki durum yıllardanberi hayvancılığın geliştirilmesinde izlenen politika ve metodların geçerli olmadığına ait en belirgin delillerdir. Buna rağmen hatalı olduğu açıkça ortaya çıkan fikir ve görüşlerde hâlâ ısrar edilmesi ise üzerinde durulması gereken en önemli husustur. Ve bu tutum hayvancılığımızın yararına olmamaktadır.

Örneğin, memleüetimizde hayvanlarımıza yetecek kadar yem üretilmediği 11 milyon ton kesif yem açığının bulunduğu ve bu koşullarda hayvan ürünlerinin artırma olanağının bulunmadığı ileri sürülmektedir. İlk bakışta inandırıcı görünen bu iddia, aslında birçok gerçeklerin bilinmediği veya saklanmak istendiğini göstermektedir. Konuyla uzaktan veya yakından ilgili olanların bildiği gibi, bugünkü koşullarda ülkemizde açık olarak gösterilen 11 milyon ton kesif yemin üretilmesine maddeten olanak yoktur. Zira tüm tahıl üretimimiz bu düzeydedir. Beklenen hayvansal üretim seviyesine ulaşabilmemiz eğer bu 11 milyon tonluk yem açığını kapamamıza bırakılırsa hiçbir zaman gerçekleşmeyeceğini önceden bilmemiz gerekir. Günümüze kadar Ziraat Yüksek Mühendislerince önerilen çözümler üzerinde durulmadığı içindir ki hayvancılığımız geri kalmışlıktan kurtarılmamıştır.

— Türkiye’de hayvanların yem ihtiyacını kesif yemden değil de kaba yemden gidilerek hesaplamak doğru bir yoldur. Bu takdirde 9 milyon ton kesif yemin yerini tutacak kaba yemin üretilmesi gerekir ve bu mümkündür.

— Her hayvan kendine verilen yemi aynı derecede değerlendiremez. Bu kalıtsal kabiliyete bağlıdır. Bu nedenle yüksek verimli ve yemden daha fazla yararlanma yeteneğine sahip hayvanlar üretimde kullanıldığı zaman hem maliyetin düşürülmesi hem üretimin arttırılması ve hem de yem tasarrufu mümkündür.

— Hayvan türleri arasında yemden yararlanma bakımından önemli farklar vardır. Örneğin kesif yemi en kârlı bir oranda ete çeviren hayvan türü domuzdur. Bundan sonra tavuk ve tavşan gelir. Ülkemizde dinsel inançlarla domuz eti yenilmediğinden kesif yemleri daha çok tavuklara yedirmekle daha düşük maliyetle et üretilir. Aynı şekilde sığır eti de koyun etinden daha ucuza mal oluyor. Buna göre besi projelerinde sığıra ağırlık verilmek suretiyle yemden tasarruf sağlanabilir.

— Ülkemizde üretken olmayan bir yem sarfiyatı da iş hayvanı olarak gereksiz sayıda öküz kullanılmaktadır. Traktör gücünden faydalanması mümkün olan işletmelerde bugün en az bir milyon öküz vardır. İlk kademedeki elden çıkarılması mümkün olan iki milyon öküz için yılda en az bir milyon ton kesif yem sarfedilmektedir.

— Sağlıklı hayvanlarla hastalıklı olanlar arasında da yemi değerlendirme bakımından büyük farklar vardır. Veteriner Hekimlerce hazırlanan bir rapora göre memleketimizde hayvanlara verilen yemin yerine göre % 18 - 50 si parazitler tarafından harcanıp israf edilmektedir.

— Gerek et, gerek süt ve yumurta üretiminde en verimli yaştaki hayvanların kullanılmaları ile yem sarfiyatının azalmasına ve maliyetin düşürülmesine önemli katkılarda bulunulabilir.

— Elbetteki birim alandan en yüksek verim veren yem bitkilerinin araştırılıp üretilmesi, mer’aların ıslahı ile kullanılmalarının bir düzene sokulması gibi konular üzerinde de önemle durularak yem üretiminin arttırılması sağlanabilir.

Görülüyor ki ülkemizde yem üretiminin yetersizliği hayvancılığın gelişmesine engel olan ve basitçe ortaya atılacak tek bir sorun değildir.

Hayvancılık kesiminin geri kalmasında en büyük etkenlerden biri

hayvan hasatlıklar ile gereği gibi mücadele edilememesidir. Bu bakımdan ne kadar yetersiz olduğumuz son şap salgını nedeni ile maruz kaldığımız maddi ve manevi kayıplardan kolayca çıkartılabilir. Yalnızca teşhis ve aşı uygulamasındaki aksaklıklar yüzünden kanatlılardan ve diğer hayvanlardan yılda beş milyar liradan fazla zarar olduğu bilinmektedir.

Türkiye'de hayvansal ürünler genellikle küçük işletmeler halinde küçük partiler halinde istihlal edilir. Pazarlama hizmetlerinde bu özellik kesinlikle dikkate alınmalıdır. Hayvansal ürünlerin pazarlanması ile görevli Et ve Balık Kurumu, Süt Endüstrisi Kurumu ve Yapağı Tiftik A.Ş., Teknik Ziraat Örgütünün köylerde ileri hayvancılığı yerleştirme çabalarına yardımcı olacak bir politika izlemek zorundadırlar.

Genellikle Et ve Balık Kurumu, Kombinalarında kesilecek hayvanları üreticiden değil, aracından sağlamaktadır. Celepler ve Besiciler Kredi ile Desteklenmekte fakat üretici kendi haline bırakılmaktadır. Mübayaada yaş, ırk, cinsiyet ve besi şekline bağlı olan kalite değil, randıman esas alındığından ileri besicilik tekniği de geliştirilememektedir. Ayrıca sistem bozukluğundan et kombinaları daima kapasitelerinin çok altında çalışmaktadırlar. Bu nedenle bazı yerlerde Belediye Mezbahası durumuna düşmüşlerdir.

Et ve Balık Kurumu'nun gerçek yurtda et üretimini arttırıcı bir fonksiyon yapması, tüketiciye de bu yoldan hizmet etmesi beklenir. Bu amaçla kombinalar çevresinde büyük besi yerleri tesis edilmeli bunları sonradan kuracağı üretici - besici kooperatiflerine devretmelidir.

Hayvancılığın geliştirilmesi için kurulması teklif edilen Hayvancılık Bakanlığı'nın ülke yararına hizmet görme olanağı mümkün görülmemektedir.

Şu bilimsel, hayati ve ekonomik gerçeği bir kez daha açıklamakta yarar vardır. Bir ziraat işletmede bitki ve hayvan yetiştiriciliği arasında doğal, ekonomik ve organik bağlar birbirini tamamlayan ve destekliyen çalışmaları rasyonel kılan faaliyetler vardır. İşletmenin üretim ve yapısı pazar isteklerini de dikkate alarak ne kadar uygun bir şekilde kurulursa verimlilik ve gelir o ölçüde artar.

Bu gerçekler bir tarafa itilerek hemen hemen her hükümetin kurulmasından önce Tarım Bakanlığını ikiye bölmeye matuf bir Hayvancılık Bakanlığının kurulması teklifi siyasî sorumluluk taşıyanlar tarafından uygun görülüp birinde böyle bir örgütlenmeye gidilirse bundan Türk Çiftçisi ve ulusal ekonomimiz büyük zarar görecektir.

Bugün hayvansal üretimle ilgili teşekküllerin hemen hepsi Tarım Bakanlığı'na bağlıdır. Dışında kalan Et ve Balık Kurumu, Şeker Fabrikaları Çiftlikleri ile T.C. Ziraat Bankası ve Hayvan Borsaları, bir Hayvancılık Bakanlığı kurulsa bile buna bağlanamazlar.

O halde konuya hemen tümü ile sakip bir bakanlık mevcuttur. Hal böyle iken yeni bir Bakanlık kurulması kadar anlamsız bir işlem düşünülemez. Böyle bir bakanlık Devlet bütçesine karşılıksız, hatta zararlı bir yük yüklemekten başka bir iş göremez.

Hayvansal üretimi gerçekleştirmekte olan Ziraat İşletmeleridir. Bunlar bir bakanlık örgütü tarafından hayvancılığa, öteki bakanlık örgütü tarafından bitkisel üretime doğru çekilecek, böylece herşeyden önemli olarak Devlete güvenlerini yitireceklerdir. Ziraat İşletmeciliği, işletmenin bütün üretim faaliyetleri ve üretim vasıtaları arasında tam bir dengenin kurulması esasına dayanır. Teklif edilen Hayvancılık Bakanlığı ile bu sistem yıkılmış, Ziraat İşletmeciliği prensiplerine uymayan yeni üretim birimleri meydana getirilmiş olacaktır. **Dünyada henüz benzeri olmayan bu çeşit üretim birimleri için geçerli işletme esasları ortaya konmadan böyle bir sistemin başarıya ulaştırılamayacağını Türkiye Cumhuriyetini idare edecek Hükümetin başı kesinlikle takdir edecektir.**

Toprak ve Tarım Reformu dahil bütün tarım hizmetlerinin bir bakanlıkta toplanması gerekirken, Tarım Bakanlığı bir kez daha bölünecek ise bu bakanlığın tamamen kaldırılması yoluna gidilmesi daha anlamlı olur.

Gerçek ihtiyaçlarla bağdaşmayacak, bilimsel gerçeklerden yoksun, yavaş, verimsiz ve pahalı çalışmaları yoğunlaştıracak, batı ülkelerinde bir örneği olmayan bu tip örgütlenme teşkilâtın bünyesinde şimdiden tahmin edilemeyecek sürtüşmeler ve kuşuklar yaratacaktır.

ÜLKEMİZDE BİR SÜREDEN BERİ HÜKÜM SÜREN KURAKLIK VE SONUÇLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİMİZ

Özellikle son yıllarda ülkemizin kamu oyunu ilgilendiren kuraklık önemli bir konu haline gelmiştir. 1972-1973 tarım yılında meydana gelen kuraklığın nedenleri, kuraklıktan dolayı uğranılan zarar bu zararların telâfisi için alınması gerekli tedbirler ve gelecekteki muhtemel kuraklıkların imkân nisbetinde önlenmesi veya etkisinin azaltılması için, alınması zorunlu tedbirlerin Sayın Basın aracılığı ile kamu oyuna ulaştırılması, ilgililerin uyarılması amacı ile bu bildiri hazırlanmıştır.

Ülkemiz 36-42 enlem ve 26-44 boylamları arasında ve Afrika Arabistan çöllerinin hemen kuzeyinde yer almaktadır. Diğer bir deyimle ülkemiz Dünya Coğrafyası içinde kurak ve yarı kurak bir bölgede bulunmaktadır.

Genel olarak ülkemiz sıcaklık ve yağış rejimi Orta Asya ile Atlantik üzerindeki «Azorlar» basınç sistemlerinin etkisi altındadır. Orta Asya basıncının etkisi altına girdiğimiz zaman soğuk ve kar, Azorlar sisteminin etkisi altına girdiğimiz zaman yağış gelir. Her iki sistemin geri çekilmesi halinde ise Afrika ve Arabistan'ın çok kuru, tozlu ve sıcak, boğucu hava akımı yurdumuzu etkisine alır.

Bu durumda ülkemiz yağış yönünden, Doğu Karadeniz Bölgesi dışında çok kurak, kurak ve yarı kurak bir karaktere sahip bulunmaktadır. Bu koşullar altında, yeterli bir sulama suyu depolamasının da kıfayetli bulunmadığı düşünülürse istikrarlı ve emniyetli bir tarımsal ürün gerçekleştirilmesi güçtür.

1972 - 1973 Tarım Yılına Yağış Durumu

Ülkemiz, kurak ve yarı kurak iklim kuşağında yer almış olması nedeniyle yağışlar istikrarsızdır. Bu nedenle yıl içinde düşen yağış miktarından çok, bitkinin büyüme (tenebbürt) devrelerinde düşen yağış önemlidir. Zira yağışların % 75 i, kışlık bitkilerin bölgelere göre büyüme devresi teşkil eden Mart, Nisan, Mayıs Haziran ayları dışında düşmektedir.

Tabloda 40 yıllık yağış ortalaması ile 192-1973 yılı bitki büyüme devresinde düşen yağışların miktarı verilmiştir.

	Eylül-Mayıs Normal (mm)	Eylül-Mayıs 1972-1973 (mm)	Mart-Mayıs Normal (mm)	Mart-Mayıs 1973 (mm)
Güneydoğu Anadolu	578	271	186	92
Akdeniz	764	406	189	121
Doğu Anadolu	528	371	198	146
Orta Anadolu	341	243	138	127

Tabloda görüldüğü gibi 1972-1973 tarım yılında kuraklıktan zarar gören bölgelere düşen yağış miktarı genellikle 40 yıllık ortalamalarının yarısı nisbetinde olmuş aynı durum kritik aylarda kendini daha etkin olarak hissettirmiştir.

Üretim Faktörlerinin Durumu

Kuraklık, üretimi azaltan, diğer bir deyimle kıtlık yaratan bir faktördür. Ancak, üretime tesir eden ve artıran faktörlerden hepsi de dolaylı olarak birbirleri ile ilgili olmakla beraber, kuraklık nedeninin su ile münasebetleri daha yoğundur.

a) Su : Ülkemize düşen yıllık yağış ortalaması 670 mm. olup bu miktar yağışa tekabül eden su potansiyeli 518 milyar m³ tür. Yapılan hesaplara göre bu miktarın 352 milyar m³ (% 68) ü buharlaşma, bitkiler tarafından kullanma v.s. ile kaybolmakta, sadece 166 milyar m³ (% 32) ü ise akış haline geçebilmektedir. Akış haline geçen söz konusu miktarın tamamının tüketime arzı teknik ve ekonomik yönden imkansızdır. Ancak yapılan tahmini hesaplara göre ülkemizde 500 kadar muhtelif büyüklükte baraj inşa edildiğinde söz konusu 166 Milyar m³ lük akış suyunun 80 milyar m³ miktarı depolanarak tüketime arz edilebilecektir.

Ülkemizin yer altı su potansiyeli ise 9 milyar m³ olarak tahmin edilmektedir. Bunun sulamaya tahsis edilebilecek kısmı ile 400.000 Ha arazinin sulanabileceği öngörülmekte ise de halen 104.000 Ha arazi sulanabilmektedir. Yeraltı su rezervinden sulanması düşünülen arazinin tamamı ancak 8000 adet kuyunun açılması ile mümkün olacaktır. Toplam olarak; ülkemizde 26.141.000 Ha. tarımsal sahanın 14.493.000 Ha. sulanabilir, olmakla beraber ancak 8.493.000 Ha.nın bugünkü teknolojik imkanlarda sulamaya açılacağı mümkün görülmektedir. Halbuki sulamaya açılmış devlet ve halk tarafından 1.913 milyon Ha. saha mevcuttur. Halk işletmeleri 1.000.000 Ha. tahmin edildiğine göre devlet sektörü 913.000 Ha. sulamaya açmış bulunmaktadır. Mezkur sa-

haların sulama suyu 48 adet baraj, 2326 kuyu, ve göletlerde depolanan su ile karşılanacaktır.

Bu hale göre ülkemizde sulanabilir sahalarımızın 6,5 milyon hektarı sulanmamaktadır. Mevcut yeraltı-yerüstü kaynaklarından depolanan su kapasitesinden sulamaya ayrılan miktarın ise % 69 undan istifade edilebilmektedir. Diğer bir deyimle % 31 sulama suyu israf edilmektedir. Yer altı su rezervi teknikman en kolay ve en kısa zamanda tüketime arzedilebilme yeteneğine sahip olmakla beraber halen açılan kuyu adedinin azlığı yanında, açılmış olanların tamamı enerji yetersizliği, veya pompatransformator temininde güçlük nedeni ile işletilememektedir. Bilhassa enerji temini, Odamızca hazırlanan «Köy Elektrifikasyonu» çalışmaları ve yayınlarının değerince ilgi bulmamasından, önemli bir sorun olarak ortada kalmış ve açılan kuyular tüketime arzedilememiştir.

Bugün sulamaya ayrılan yatırım payı ile söz konusu 8,5 milyon Ha. sahanın sulanmasına asgari 50 yılda ulaşılabilecektir. Halbuki girdi olarak su, üretiminin artırılmasından en ekonomik faktördür. Şöyleki :

Halen 7 kuruşa mal edilen 1 m³ su bu günkü şartlarda 44 kuruşluk artış sağlamaktadır. Ancak sulama tekniğine gerekli önem verildiği takdirde bu artışı 110 krş'a kadar yükseltmek mümkündür. Bu duruma göre sulamadan mütevellit hektar'a bugün için hesap edilen 4368 TL. lık artış teknik sulama şartlarında 10.970 TL. artışa ulaşacaktır. Bu örnekler sulama ekonomisini açıkça ortaya koymaktadır.

Tarımsal üretimin artırılmasında büyük etkisi olan faktörler gübre, tohumluk, alet-makina ve diğerleridir.

b) Gübre, verime önemli etkisi olan bir girdidir. 1972-1973 yılında kullanılan gübre miktarı 3.284.300 ton olup bu ihtiyacın sadece % 15 idir. Gübrenini toprakta eriyerek bitkinin bünyesine dahil olması ve hareket etmesi için su şarttır. Bu bakımdan toprakta yeterince su olmayan yerlerde gübre kullanılmaz.

c) Her bitkinin su ihtiyacı, suya karşı reaksiyonu, erken erme zamanı farklıdır. Kuralıkla savaş için az su harcayan ve erken eren çeşitlere ihtiyaç vardır. En az su harcayan bitkiler tahıllardır. Bu yıl yalnız buğday için 300.000 ton olan sertifikalı tohumluk ihtiyacına mukabil sadece söz konusu tohumluktan 52.188 ton kullanılabılmıştır.

d) Kuru ziraat sisteminde toprağın pullukla erken ilkbaharda sürülmesi, otlandıkça kazayağı ve ot koparan ile ikileme ve üçleme yapı-

larak yabancı otların imhası, ekim ayında da kombine mibzerle tohumluk ve gübrenin beraberce tarlaya gömülmesi gerekir. Halbuki memleketimizdeki kültür arazisinin % 22 si traktörle, bakiyesi, hayvanla bilhassa öküzle işlenmektedir. Tarif edildiği şekilde toprağın hazırlanması halinde toprakta % 15-30 nisbetinde nem ve ayrıca nitrat birikimi olur. Hayvanla işlenmesi halinde de ne nem ve ne de nitrat birikimi olabilir.

e) Hastalık ve zararlılara karşı tohumlulukların ilaçlanması ve selektörlenmesi, ürünün haşere ve yabancı otlardan korunması şarttır. Bunun da henüz tam olarak yapıldığı iddia edilemez.

Denilebilir ki ülkemiz tarımı, başta kuraklık olmak üzere henüz elverişsiz tabiat şartlarının etkisi altında bulunmaktadır.

1972 - 1973 Yılında Kuraklıktan Husule Gelen Kayıpları :

En çok kuraklığın hüküm sürdüğü bölgeler yukarıda belirtilmiştir. İlk tahminlere göre 1972 yılına nazaran bu bölgelerin yalnız hububat-taki kayıpları miktar olarak 2.555.000 ton (kıymet olarak ise 2.969.230.000 liradır. Yıllık itibarıyla en çok kayba uğramış olanlar şunlardır :

<u>İlin Adı</u>	<u>Kayıp Oranı (%)</u>
Urfa	85,5
İçel	81,1
Gaziantep	46,3
Mardin	39,1
Hatay	32,7
Konya	31,0

ÖNERİLER

Alınacak tedbirler kısa ve uzun vadeli olmak üzere iki kısımda önerilmiştir.

a) Kısa Vadeli Tedbirler :

1 — Çiftçimiz henüz, işçilerimize ve küçük esnafımıza sağlanan sosyal güvenlik imkânlarına kavuşturulmamıştır. Bu bakımdan her şeyini yitirmiş olan çiftçilerin devlet yardımı ile yeniden üretici hale getirilmesi gereklidir.

2 — Çiftçinin uzun vadede vergi borçları tecil edilmelidir.

3 — Keza çiftçinin kredi borçları da uzun vadede tecil edilmeli ve yeniden aynı ve nakdi kredi verilmelidir.

4 — 1973-1974 dilimine isabet eden kredi, gübre, tohumluk, ilaç, alet ve makina arzı şimdiden çiftçinin talebini karşılayacak şekilde sağlanmalıdır.

b) Uzun Vadeli Tedbirler :

1 — Çiftçi için ülke ölçüsünde etkili olabilecek tarım sigortası sistemi geliştirilinceye kadar, tabii afetlere karşı devletçe bir fon tesis edilerek yardıma başlanmalıdır.

2 — Diğer memleketlerde olduğu gibi tüm çiftçileri kapsamına alan bir sosyal güvenlik sistemi geliştirilmelidir.

3 — Halen donmuş kredilerde dahil 17 milyar olan tarım kredileri hacmi asgari 70 milyara çıkartılmalı, çiftçiye daha uygun şartlarda ve projeye dayalı kredi verilmesi sağlanmalıdır.

4 — Gübre : 1972 yılında 3.402.800 ton ticaret gübresi kullanılmış 1977 hedefi 5.826.800 ton ve 1982 hedefi ise 9.193.900 ton kabul edilmiştir. Halen ülkemizde gübre üretimi kapasitesi 4 milyon tondur. İthalât ile gübre tüketimi aruz edildiği şekilde geliştirilemeyeceğine göre gübre endüstrisi daha süratle geliştirilmelidir. Bu günkü duruma göre ülkemiz, gübre tüketiminde Avrupa Ülkelerine göre 2-28 kat daha geride bulunmaktadır.

5 — Alet ve Makina : Yukarıda değinildiği üzere kuru ziraatte yetiştirme tekniğinin ıslâhı halinde üretimi 2-3 katına çıkartmak mümkündür. Ancak traktör sayımız Avrupa ile mukayese edilemeyecek kadar düşüktür. 1965 yılında 100 Ha.'a, Fransa da 4,9 traktör, İtalya da 2,0 traktör, Yunanistan da 0,67 Traktör, İspanya da 0,39 traktör, Türkiye de ise 0,20 traktör isabet etmiştir. O halde ülkemizin İtalya seviyesinde mekanize olması için mevcut traktör sayısının 8-10 katına çıkartılması gerekmektedir. Diğer bir deyimle traktör parkı 1 milyona ve yıllık imalât 120.000 adede çıkarılmalıdır.

Bunun için süratle montaj sanayinden vazgeçilerek bu ağır sanayinin Devletin de iştirakiyle, geliştirilmesi gereklidir.

6 — Tohumluk : rÜetimi artıran ve kaliteyi yükselten faktörlerin başında sertifikalı tohumluk gelmektedir. 630.000 ton sertifikalı tohumluk ihtiyacına karşılık çoğunluğu buğday olmak üzere 1972 yılında 6.567 ton dağıtılmıştır. Bu açığın kapatılabilmesi için sertifikalı tohumluk üretim ve dağıtımın özel sektöre dayalı olarak geliştirilmesi gerekli görülmektedir.

7 — Kuraklıkla savaşta en etkin faktör sulama suyu temini olmakla beraber;

— Sulama şebekelerinin tesisi çok ağır gelişmektedir. Bu tempo ile gidildiğinde halen 2 milyon Ha. olan sulama alanı, ancak 50 yıl sonra potansiyelimiz olan 8,5 milyona ulaşabilecektir. Bunun anlamı bugün için para değeri ile yaklaşık olarak yılda enaz 30 milyar lirasının kaybı demektir.

— Mevcut su depolama hacminin artırılması :

— Sulama yatırımlarının prodüktif olabilmesi için projelerin hazırlanmasında D.S.İ., TOPRAKSU, ve Ziraat İşleri Genel Müdürlüğünün müştereken çalışmalarının sağlanması,

— Mevcut sulama tesislerinin bir an önce developmanının ikmal edilmesi, yeni tesis edileceklerde developmana gerekli önemin verilmesi,

— Çiftçiye modern sulama tekniğinin öğretilmesi

— Suyun ürünler itibarı ile kullanma zamanı, miktarı, su hakkına riayet gibi hususların bir müeyyideye bağlanması şarttır.

8 — Toprak ve Tarım Reformu ile ilgili olarak; yukarıda değinilen tarım teknolojisinin uygulamaya konulabilmesi için araiz mülkiyet dağılımı, işletme büyüklükleri ve tarımsal yapının en kısa zamanda ele alınarak giderilmesi,

9 — Tarım politikası ile ilgili olarak; esasların açıkça tesbit edilmiş olması uygulama ve uygulayanın görüşlerine göre çok değişik istikametlere yönelmektedir. Diğer taraftan kredi, girdilerin temini, değerlendirme, pazarlama, fiat gibi tarımla ilgili hizmetler Tarım Bakanlığı dışında kalmakta kanımızca tarımın her dalından sorumlu ve yetkili, çiftçi evine kadar inebilen bir Tarım Bakanlığı örgütüne şiddetle ihtiyaç vardır.

Ülkemizi 4-5 veya 9-11 yılda bir veya daha uzun sürdee tesirine alan kuraklığın yurt ekonomisinde ortaya çıkardığı önemli kayıplar yapılan önerilerin yukarıda gözönünde bulundurulup uygulanması ile büyük ölçüde azaltılabilir.

«TARIMSAL ÜRÜNLERDE FİAT POLİTİKASI VE DESTEKLEME» KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİMİZ

Beslenme, sanayiın büyük bir bölümüne hammadde sağlaması ve ihracat yönünden tarım, ekonomik kalkınmamızda hayati bir rol oynamaktadır. Bu gerçeğe rağmen nüfusumuzun % 64 ünü bünyesinde barındırması ve nüfusun milli gelirden % 28 oranında pay alması gibi nedenlerle sosyal açıdan sorunları büyük bir sektördür.

Tarımın yapısındaki aksaklıklar, teknolojinin geriliği, pazar koşullarının elverişsizliği, kredi sorunları çiftçinin yeterince örgütlenmemiş olması, tarımsal üretimin doğal etkenlere bağılılığı, verimin ve kalitenin düşük olması dolayısıyla bu sektörde çiftçi başına düşen gelirin diğer sektörlerin oldukça gerisinde kalmasına yol açmaktadır.

Ayrıca, bazı temel tarımsal ürünlerin talep ve arzlarında görülen kendine özgü karakterleri sonucu olarak serbest pazar koşulları altında bu ürünlerin fiyatlarında ve dolayısıyla çiftçi gelirinde büyük istikrarsızlıklar görülmektedir. Bu durum ise çiftçinin üretimde kararlılık belirsizlik ve riziko ile karşı karşıya gelmesi sonucunu doğurmaktadır.

Yukarıda sayılan nedenlerle tarım sektörünün devletçe desteklenmesine ihtiyaç ve kesin zorunluluk vardır.

Türkiye de tarımsal destekleme büyük ölçüde fiat müdahalesi ve bir ölçüde girdi sübvansiyonu olarak uygulanmaktadır. Oysa bu konuda bir çok alternatif yöntemler mevcuttur, ve diğer ülkeler tarafından kullanılmaktadır.

Tarımsal destekleme, belirli amaçlara ulaşmak üzere uygulanan bir araçtır. Çiftçi gelirini yükseltmek ve düzene sokmak, ihracat gelirini arttırmak, iç talepteki gelişmelere en ekonomik şekilde cevap vermek ve böylece ekonomik kalkınmamıza yardımcı olmak, amaçların başlıca ayrıntılarını oluşturmakla birlikte bu ve diğer amaçları ihtiva eden belirli ve tutarlı bir tarım politikası henüz saptanamamıştır.

Bilindiği gibi üretici, tüketici ve ihracat yönünden en geçerli destekleme arası, verim arttırıcı etkisi olan, maliyetleri düşüren kaynak tasarrufu ve rekabet gücü sağlayan tedbirlerdir. Bunlar arasında tohumluk gübre, ilâç, alet-makina, fidan, fide, damızlık hayvan ve yu-

murta gibi girdilerin ucuz ve yeterli miktarda ve zamanında çiftçiye intikali, üretim kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi, modern tarım ve pazarlama tekniklerinin çiftçiye öğretilmesi ve çiftçinin örgütlenmesi gibi tedbirler akla gelmektedir.

Bugünkü uygulamada girdi sübvansiyonu söz konusu olmakla birlikte, tüm tarımsal arazi varlığımız ve potansiyelimiz karşısında Devletin bu alandaki yardımlarının yeterli olduğu iddia edilemez. 1972 yılında ekim alanları itibarıyla yerli buğdayların % 24 ü, yabancı menşeli buğdayların % 60 ı, bütün hububatın % 26 sı, baklagillerin % 20 si, pamuk, şekerpancarı, patates, ayçiçeği v.s. bulunduğu sanayii bitkilerinin % 64 ü, Narenciye, çay, zeytin, fındık bağ ve diğer meyvelerin bulunduğu meyvelik alanların % 28 i sebzelerin % 45 i, yem bitkilerinin % 8 i toplam tarım arazisinin ise % 30 u gübrelenebilmiştir. Bu nisbet çok düşüktür. Hedef en kısa zamanda tüm tarım arazisinin gübrelenmesi olmalıdır. Diğer taraftan küçük işletmelere sahip çiftçiler finansman yetersizliği ve yeni teknoloji uygulamasının yüksek rizikosu sebepleri ile modern girdileri bu arada kimyasal gübreyi gerektiği miktarda kullanmamaktadır. Diğer taraftan, uygulanmakta olan fiat müdahaleleri, ürünlerin çeşit ve kalitesi gözönüne alınmaksızın ihraç ürünlerinde dünya fiatlarındaki gelişmeler gerekli şekilde izlenmeksizin, ürünler arası nisbi fiat ilişkilerine bakılmaksızın, ekolojik bölge ve miktar tahditleri yapılmaksızın yürütüldüğünden, uygulama her yıl fiatlarda belirli artışlar yönünden gelişmektedir.

Şeker pancarında şeker muhtevasına, çayda kaliteye bakılmaksızın fiatların saptanması, tütün ve fındıkta ekolojik bölge sınırlarının belirlenmesi bu uygulamanın tipik örnekleridir.

Desteklenen geleneksel ihraç ürünlerimizden uygulanmakta olan fiat politikasının tutarsızlığı bu ürünlerin ekolojisi dışına taşmalarına talebin üstünde üretimlerine dolayısıyla stok yığılmalarına yol açmaktadır. Bu durum kaynakların stoklara bağlanmasına ve ihraacta net ekonomik zararlarla karşılaşılmasına sebep olmaktadır.

Çiftçinin gelirinin istikrara kavuşturulması ve arttırılmasında; nürü çeşitleri itibarıyla iç ve dış toleplerin tesbit edilerek ülke ölçüsünde üretim plânı uygulanmasına bağlıdır. Üretim plânlamasının başarısında ise fiat politikası en etkin araç olmaktadır.

Esasen fiat desteklemesi, ürünlerin sadece fiatlarını arttırmak tarzında da anlaşılmalıdır. Yukarıda ayrıntıları belirtilen girdi fiatlarının çiftçilerin satın alabilecekleri düzeyde tutulması ve zamanda temini önem taşımaktadır. Bu yolla girdi kullanımını hızlanacak ve tek-

nolojinin süratle yaygınlaşması sağlanarak verim dolayısı ile çiftçi geliri artacaktır.

Halen fiat desteklemesine tabi olan 21 ürün, Ticaret, Tarım, Sanayi ve Teknoloji, Gümrük ve Tekel Bakanlıklarına direkt veya endirekt olarak bağlı bulunan ve hukuki statüsü farklı 13 ayrı kuruluşta yürütülmekte, bu durum ise irtibatsızlığa sebep olmaktadır. Fiat desteklenmesinde daha tutarlı bir politikanın izlenebilmesi konunun gereklerini yerine getirecek tarzda organize olmayı zorunlu kılmaktadır. Destekleme politikası esaslarının tesbit edilmesi ve tarım ürünleri fiyatları ile ilgili politikanın tek bir Bakanlık tarafından yürütülmesi gereklidir. Bu uygulamada denetimin Tarım Bakanlığının yetkisinde olması tarım ürünlerinin üretimi ile sürüm hizmetlerinin birleştirilmesi yönünden daha uygun bir sistem olarak seçildiği söylemekte mümkün değildir. Bu politikayı daha gerçekçi açıdan ele almak üretici, tüketici ve tüm ekonominin yararına olacaktır. Nitekim beslenmemizde büyük yeri olan canlı hayvan ve yem maddelerinin III. beş yıllık Kalkınma Plânında öngörüldüğü anlamda desteklenmesi uygulamayı yürütecek teşkilâtlanmayı gerektirmektedir. Hububata fiat ve alım garantisi sağlanırken hayvan ve hayvan yemleri pazarını düzenleyecek tedbirlerin alınmaması hayvancılık kesiminde beklenen gelişmeleri sınırlandıracaktır. Bu kesimde pazarlamayı düzenleyecek teşkilâtlanma vakit geçirmeden ele alınması gereken bir konudur.

Önümüzdeki günlerde özellikle ihracatı söz konusu olan (Pamuk, kuru üzüm, incir ve fındık gibi) ürünlerin destekleme fiyatlarının tesbit ve ilânı söz konusudur. Bu ürünler büyük bir üretici kitlesini ilgilendirmektedir. Fiatların döviz gelirlerini olumsuz yönde etkilemeyecek düzeyde tutulması yanında sosyal yönden çiftçi gelirlerinde istikrar sağlama amacında ihmal etmemek gereklidir.

ÖNERİLER

Görüşümüz odur ki, bugüne kadar olduğu gibi tarım kesimi bundan sonra da devletin desteğine konu edilmelidir. Ancak, destekleme kavramı bugün genellikle anlaşıldığı biçim ve uygulamadan önemli ölçüde farklı düşünülmalıdır. Şöyleki :

1) Fiat müdahalelerine konu olan tarımsal ürünler amaçlar, kapsam ve ekonomik önemleri açısından tekrar dikkatle gözden geçirilmeli ve destekleme alımlarında seçici ve ölçülü olunmalıdır.

Her akla gelen tarım ürününün destekleme kapsamına alınması görüşünden vazgeçilmelidir.

2) Alım fiyatlarının saptanmasında, olanaklar ölçüsünde kısa vade denge fiyatlarından önemli ölçüde sapmalar yapılmamasına gayret gösterilmelidir.

Kısa-vade denge fiyatları, sözkonusu edilecek dönem içerisinde ürünün arz talep ve maliyetlerinin aynı anda ortaya çıkaracağı diğer bir anlatımla üretici, tüketici ve devlet yönünden tutarlı olan fiyatlardır.

Kısa vade denge fiyatlarına yakın fiyatlarla yapılacak alımlar ülke ekonomisi açısından büyük yararlar sağlayacaktır.

Bir kere, alım yapan kuruluşlar aşırı derecede satın almalara giremeyecek ve buna bağlı olarak aşırı stoklara yol açılmayacaktır. İkincisi, Merkez Bankası ve Ziraat Bankasının kaynakları gereksiz yere zorlanmayacak mevcut kredi hacmi başka amaçlar içinde kullanılabilir olacaktır.

Üçüncüsü, devletçe aşırı satınalmalara gidilmeyeceği nedeniyle ekonomide para hacmi gereksiz ölçüde artırılmayacak, böylece sözkonusu edilen enflasyonist baskı asgari düzeyde tutulacaktır.

3) Fiyatların saptanmasında yurt çıkarları bir bütün olarak gözönünde tutulmalıdır. Bu itibarla dış pazarlarda ürünlerimiz için mevcut olanaklar azami derece de değerlendirilirken, yurt içinde çok zor koşullar altında üretim çabası içerisinde bulunan Türk çiftçisinin de hakkı verilmelidir. Tarım, tarım dışı fiyat hadleri ve gelir partileri tarımın lehine geliştirilmeli aradaki gelir farkı uçurumu bir ölçüde de olsa kapatılmalıdır.

Her yıl ilân edilecek müdahale fiyatlarının kısa-vade dengelerine yakın saptanabilmesi amacıyla aşağıdaki tedbirlerin alınması kaçınılmaz bir zorunluktur.

a) Üst düzeyde sorumlu ve yetenekli kişilerin katılması ile bir fiyat tesbit komisyonu kurulmalıdır. Bu komisyon devletin, üreticilerin ve ihracatçıların temsilcilerinin katıldığı teknik ve ekonomik bir organ olacaktır. Bu yolla saptanacak fiyatlar devlet, üretici, tüketici ve ihracatçı açısından gerçekçi olacaktır.

b) Vakit geçirilmeden, ekonomimizin belli başlı tarım ürünleri için talep-fiyat, arz-fiyat, maliyet ve dış pazar analizlerine girilmelidir. Bu çalışmalarla elde edilecek bulgular, fiyat tesbit işlemlerinde temel bilgiler olarak kullanılmalıdır.

Bu meyanda, ayrıca bölgesel analizlere girilerek, her bölgede

ürün çeşitliliği, ürünlerin toprak için birbirleri ile rekabet durumlarını gün ışığına çıkarmak büyük ölçüde yarar sağlayacaktır.

4) Türkiye de tarımsal destekleme, yalnızca fiyat müdahalesi ve fiyatları her sene bir miktar artırmak olarak düşünülmemelidir.

O kanaatteyiz ki, Türkiye de bazı ürünler için bugün, fiyat müdahale programları yerine, yeni pazarlar arama, bu pazarlardaki tüketicilerin tercihlerini gözönünde tutarak, kalite ve standartları geliştirme pazarlama alt yapısını kurma gibi çabalara girmek zorunluğuna ortaya çıkmıştır.

Ayrıca AET ile ilişkilerimiz gözönünde tutularak geleneksel ihraç ürünlerimiz için yeni pazar olanakları aranırken aynı zamanda yeni ihraç ürünleri bulmak zorunluluğu da vardır. Bugün adı bile sözkonusu edilmeyen ve fakat dış ülkelerle önemli ölçüde tüketimi yapılan tarımsal ürünler az değildir, ve bunlar rekabet edilecek maliyetlerle ülkemiz koşullarında rahatlıkla üretilebilecek ürünlerdir.

5) Her yıl müdahale alımları kanalıyla üreticiye aktarılan milyarlarca liranın bir bölümünün tekrar verimli yatırımlara kanalize edilmesi olanaklarından yararlanılmalıdır.

Demokratik koşullar altında, tarım üreticisinin kalkınmamızda bir payı olması ve kazanılan nimetlerden anında yararlandırılması, bu yolla sağlanmış olacaktır.

6) Yukarıda sözünü ettiğimiz fiyat tesbit komisyonu dışında uygulama yönünden tüm destekleme politikasının bir « Holding » grubu içerisinde yürütülmesi görüşündeyiz. Bu yolla bugüne kadar yetki ve sorumlulukları başka başka ve dağınık bir görünüm arzeden destekleme kuruluşları belirli ve tek bir politika izleyecek biçimde toplulaştırılmış olacaktır.

ZİRAİ İLÂÇLAR VE BAYİLİK SİSTEMİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİMİZ

50 yıllık özgür yönetimin, çeyrek yüzyıllık bir geçmişine dahi temel dayamayan ziraî mücadele uğraşları, ileri ülkelere eş bir uygulama savaşı içerisinde. Bu savaşın ordusu ise, yalnız bilim gücü ile yüklü, imkan ve yetkilerden yoksun, ülkenin dört bir bucağında örgütlenmiş ziraî mücadele ve karantina teşkilâtındaki ziraat yüksek mühendisi ve tarım teknisyenlerinden oluşmaktadır.

Tarımda, kanun örgüt ve görevlilerinin tutarlı olabilmesi, özel ve kamu sektörleri organizasyonları arasında ahenkli bir bağlantı kurulmasına bağlıdır. Ziraî mücadele ile ilişkin en yeni ve en gelişmiş yöntemler, Tarım bilgini, teknisyen ve uzmanlarca bilinir. Bununla beraber, teknik elemanların bilgileri ile üreticilerin genel uygulamaları arasında bir boşluk vardır. Bu boşluğu dolduracak birinci öge ise ziraî ilâç bayileridir.

İki yıl öncesine dek ilk okul, bugün ise ortaokul mezunlarınca, ülke kanunları gereği ruhsat alıp ziraî mücadele ilâcı satmaya hak kazanmış, bilinçli fukarası, kazanç düşkünü, ziraî ilâç bayileri, ülke ekonomisini ve toplum sağlığını yakından tehdit eden önemli bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır.

Tarım ilâçlarının çiftçi kesimindeki genel adı «zehir» dir. Bu isim bile toplum sağlığında ürkütücü bir nitelik taşır. İlmî açıdan, bu ilâçlar kullanıldıkları amaca göre, insektisit, Herbisit, Fungusit, Rodentisid, Akarisit... gibi isimler alırlar. Kimyevî yapıları, etki mekanizmaları, zehirlilik şiddetleri yönünden de ayrıca sınıflara ayrılırlar. Tarım ilâçlarının bu karakterlerine göre Spesifik kullanma alanları ve miktarları (Doz) söz konusudur. Ayrıca, bu ilâçların LD 50, Tolerans ppm), tatbikat ile hasat arasında geçmesi gereken asgari periyot tatbikatta bilinmesi gereken özelliklerini teşkil eder.

Şimdi soralım kendimize. Yukarıda kısaca belirlediğimiz böylesine karışık ve bilinç düzeyi istiyen bir konuda ortaokul mezunu bir bayi bu ilâçların özelliklerini, kimyevî yapılarını, kullanılma alanlarını kullanılma yöntemlerini bilebilir ve üreticiye teknik öğretilerde bulunabilir mi?

Tarım ilâçları beşeri ilâçlardan çok daha az önemde bir konumudur ki, bunların satış düzeninde bir yenilik getirilmiyor? Esasında beşeri ilâçlar ferde dönük ilâçlar olduğu halde, Tarım ilâçları, topluma, çevreye dönüktür. Bunların yanlış tatbikatının nesiller ve doğa üzerindeki etkilerini silmek güçtür.

Bu nedenlerle eğitici konumdaki tarım bilginleri ile, eğitici ile üretici arasında, köprü görevi konumundaki ziraî ilâç bayileri aynı dili konuşmalıdır artık. Ve bunların mutlak ziraat öğrenimi yapmış, ülkede yeter sayıda mevcut, bu işi bilen kişilere teslimi, bu konuda teşhis ve tedavi esasına dayanan yeni prensiplerin getirilmesi ve bazı cezaî müeyyidelerin konulması kaçınılmazdır. Yoksa, geride daha, çok göz yaşı ve yıkık bir ekonomi bırakmaktan ileri gidemeyiz.

25 Şubat 1974

Devlet Nüshası